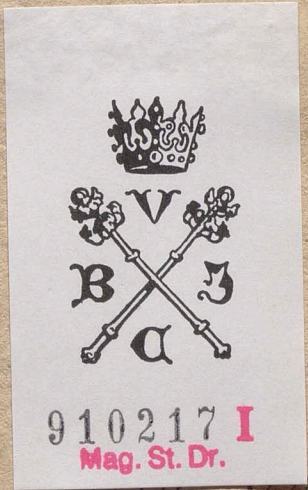

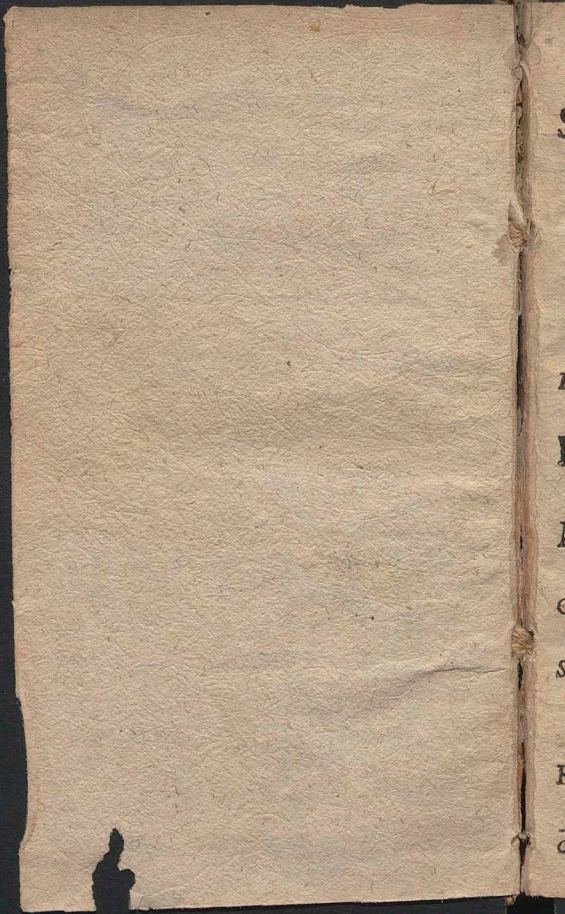
36215b
9

910217 I
Mag. St. Dr.

~~Handwritten scribbles and a small black mark at the bottom of the book cover.~~

2645

IVGVM GRAVE
SVPER OMNES FILIOS
A D A M.
E SS. Patrum verbis for-
matum.

A D.

PER ILLVSTREM ET REVE-
RENDISSIMVM DOMINVM,
D. BONAVENTVRAM
DE NIEDZIELSKO
M A D A L I N S K I.
Præpositum Vladislaviensem,
Gnesnensem, Varsaviensem; Canonicum.
Præpositum Petricouensem,
Supremum Thesauri Regni Polonia, & Ca-
mera S. R. M. Notarium.

P E R 1668

R. P. A D A L B R R T V M T Y L K O W S K I
Societatis I E S V Theologum.

C R A C O V I A E, Apud Stanislaum Gótr-
kowczyk S. R. M. Typographum

Percussit Sexcentos viros (*hostiū*)
vomere & ipse quoq; defendit
Israël. *Judic. 3. 31.*

S P L E N D E S C I T .

A S A N I

*Quo Ceres haud pridem, iam gaudet vomere
Mauros*

*Quando MADALINAM contigit ille manum.
Hunc etiā Pallas mallet quam Gorgona ferre.*

*Præripit ast calum, tu mea prata colas.
Aureus à fructu vomer! ferrum & stile! terram
Tu non iam nosti, scindere, quam serere.*

PERILLVSTRIS
ET

REVERENDISSIME DOMINE.

On feci Iugum. Sed quid
illud nisi iungatur Vo-
meri? per mitte, coniun-
gam Tuo Gentilitio. Be-
nè, ut spero, conueniet illis. Iugū hoc
venerandā præfert antiquitatē. Vo-
mer Vester à Piasti adhuc Coniuge, &
Polonia Principe assumptus in Vestra
consanguinea Domo asseruatur. Iugū,
Patrum SS. dictis formatum. Vestri
Vomeres sanctis & fortibus relucet
factis. quod ego verbis illorum doceo,
Tu cum Maioribus Tuis factis expref-
sisti. Imò præcedis & ipsum rapis Te-
cum Iugum: dam faciendo, fieri posse
ostendis, ad quæ facienda trahit meū
Iugum. Videmus præscū inter Aulica
negotia candorem. videmus inter di-
gnitates, quorum vna Te alteri præ-

D E D I C A T I O.

ripit, ac priusquam habere possit, destinat, quàm profunde Tui descendant Vomeres, cum illud identidē eruant.

LAVS DEO, MIHI CONFUSIO, cum claritatē generis ac Honorum NVGAS appellas. dum amore Modestia, Tua gesta ita sepelis, ut solo se prodant fructu; eoq; vberimo ac multiplici, quantum Vomer hic Ecclesia & Deo apud Te operetur. VI Tuum in praesens latendi studium tegit, ita olim pandet amplissimè, tempus. Martia Tuorum arma, in tela pietatis vertisti: gloriam bellicam, in caeli trophæa. Inuenère Tui Maiores in quo se nobis exhibeant: non obscuras sed perficis eorum laudē bellicam, dum in sacram mutas. Septimum currit saeculū, ex quò illi castra Patria Bellatoribus replendi: Sextum, ex quo Regioni Vielunensi pro omnibus dignitatibus ac Officijs Terrestrib⁹ idoneos subministrandi, consuetudinē nusquā interrumpunt.

DEDICATIO.

perunt. Sed vetera, quæ & libros im-
 plent, & ut sublata ex oculis, non ita
 afficiunt, mitto. Solos Tuos profero
 Illustres Patruos & Patruelos, nostræ
 memoria. Alexander Iudex Vielua-
 nensis quâ sapientiâ ac iustitiâ nitue-
 rit? comitia quæ sæpius Nunciû, Tri-
 bunalia quæ illum arbitrû laudârunt,
 testata. Iacobi Tribuni Mscislauici.
 memoria ipsa facit elogium, Martens
 loquitur, Heroëm loquitur. Is legionis
 Præf. 7° sæpe totos M. D. Lithuania
 Exercitus pro Duce rexit. Smolen-
 scum fame & præsidiÿ inopiâ Moscho
 inclinatum, industriâ, animis, alimo-
 niâ, ausibus magnis, retinuit. Sed fa-
 cta viri nō hâc breui pagellâ excipi de-
 cet leget alia qui liberationē Smolensci
 per Vladisl. IV. euoluerit. qui Rex
 tantâ ornaturus virtutē eius loci Pa-
 latinatū cōtulit, sed mors priusquàm
 recepisset, Iacobū abstulit. Par laudē
 Martia morâ probitas Legitur hæc.

DEDICATIO.

in Domicilio Fratribus de Monte Carmelo, erecto ac copiosè dotato. Ioannes quantus; cuius ore duo Primi Regni nostri Principes Primatesq; loqui voluerunt? cui Abbatia Landensis Administrationē perpetuā Vladislaus IV. Rex, cui Theodosiensem Insulam, ac Gnesnensem Suffraganeatū Regni Primas, ut meritissimo cū Summorum Pontificum Laude, contulerunt. Sed quantus ille in odijs precipuè componendis, in laboribus Ecclesia, in Pastoralis Officio, Maior tota Polonia testata, quæ eum totius Coronæ Polonicæ Suffraganeum vocitabat! Adalbertus Tribunus Vielunē, quantus Domisofisq; in Pace & Bello? nemo ignorat. Sed à Patris ad Patruales venio. Alexandri Filij sunt Alexander Succammerarius Vielunē. Iacobus Equestris militiæ sub Vladislao IV. Magister, qui ea gessit, qua locuplete in Severiensi Ducatu remuneratione di-

DEDICATIO.

gna visa sunt Principi. Sed ut hic globum tormenti bellici pede excipit: Ita Frater eius Nicolaus Pincerna Vielunensis sub Zborow pro Patria gloriosam toto pectore mortem. Non potest illaudatus memorari Stanislaus Subdapifer eiusdem Terræ. Parè gloria n̄ meritis Martinus Capitaneus Premistiensis, amor & delicia Nobilitatis, cuius impleuerat ac penè possederat corda animosq̄: Adalberti superstites viuunt, viuantq̄. Sigismundus proles Parente dignissima Notarius Terræ Vielunensis, & Sebastianus in nullo degener, Surrogator Ostrzeszouiensis: ambo cuiusq̄ fortuna capaces, cuiq̄ labori pro Patria pares. Sed ad Te iam Perillustre Prælate redeo, & precor. Socientur feliciter Tui Vomeres Iugo meo, ut ex illis prodeant abundè, fruct⁹ beatæ æternitatis: quib⁹ Euangelici Patris familias horrea compleantur, Tuo ma-

scin

DEDICATIO.

ximo fanore, meo solatio. Iugum formauit inter meos labores Philosophicos, ut pro instituto meo dum inter literas conor, in Auditoribus diuinum ignem accendere, me ipsum prius illo primauo sinceroq; Patrum ardore inflammârim. Tu admitte inter Tua publica ac plurima negotia, atq; curis fatigatus, ex dictis Patrum cape solatia. Graue sit illud Filijs, qui sunt tantum Adæ, sed Tibi nato ex Deo per virtutes, fiet suauè Iugum Christi. Operabitur gratia Tecum, cum qua Tu es non segnus Tui colonus. Ego ut Tibi eternitatẽ uoueo, in qua elim Tuorum Vomerum gaudebis messe: ita, ut quàm diutissimè Tuos percipiat Ecclesia & Patria labores precor.

Warsauia in Collegio Societ. IESU
1668. Nou. 1.

PERILLVSTRIS AC REVERENDIS-
SIMÆ DOMINATIONIS TVÆ.

Studiofissimus

ADALBERTVS TYLKOWSKI S. I.

C A P V T I.

GRAVE IUGVM
S V P E R
S Æ C V L A R E S.

I. Quia salus illorum in
lubrico.

*G*nouit hoc Sanctus Cypria-
nus cum dixit, Lubrica
spes est quæ inter fo-
menta peccati saluari se
sperat. Incerta est victoria inter
hostilia arma, pugnare, & im-
possibilis liberatio est, flammis
circumdari nec ardere. Atqui
iuxta Euangelium quidquid in mun-
do est, concupiscentia carnis, concu-
piscentia oculorum, superbia vitæ,
aut est vitæ, aut oculorum superbia,
aut concupiscentia carnis, adeoq; totus
est in maligno mundus.

2. In laqueos incidunt diaboli.

Et cum in saeculo, qui est verè in saeculo, nemo sit, quin cupiat fieri diues, qui verò diuites fieri volunt incidunt in laqueos diaboli iuxta S. Paulum. Et quia cupientes fieri diuites, sunt diuites coram Deo, de illis currit illud Matth. 19. Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum cælorum: & iterum dico vobis, facilius est camelum per foramen acûs transire, quàm diuitem intrare in Regnum cælorum. Hinc S. Greg. 4. Moral. 3. dixit. Rarum valdè est vt qui aurum possident ad requiem tendant. Et fortassè huc respexit Cosmas quando Scriptori Prati Spiritualis dixit: Quid potest læcularis homo virtutis adipisci?

3. In medio malorum vi-
uunt.

*Quantum deinde periculum salu-
tis aeternae subeant Saculares ex occa-
sione eorum cum quibus viuunt, ex-
pressit S. Bern. serm. 3. de Circumc.
Nam in mundo. Alij venenatis
persuasionibus, alij vndique e-
xemplis peioribus ad peccatum
alliciunt, alij adulationibus in
vanam gloriam, alij detractioni-
bus in impatientiam deiiciunt.
Iam verò dixit S. Hieronymus. Pro-
cliuis est imitatio malorum, &
quorum Virtutes assequi neque-
as, citò imitaris vitia. Osee 4. de
mundo dictum. Non est veritas,
non est misericordia, non est sci-
entia Dei in terra, maledictum
& mendacium & furtum, & a-
dulterium inundauerunt, & san-
guis sanguinem terigit. Vnde S.*

4 *Graue Iugum*

Aug. in Psal. 141. Scito quòd in medio laqueorum pertransis. S. Paulinus epist. 2. Tota huius mundi figura diabolicis prætexta est retibus. S. Ambr. in Luc. 4. Multi laquei quacunq; ingredimur, ac tandem concludit S. August. H. 38. in Ioan. Si delectat te mundus, semper vis esse immundus, quem delectat habitare Sodomis, non euadet incendium; quem, inter Ægyptios, non euadet seruitutem, ipsi Viri Religiosi si multum Secularibus immisceantur, in periculum salutis veniunt, quid verò ipsi saculares. deplorat hoc B. Lauren. Iustinianus de perfect. Monast. cap. 22. O quos temporibus nostris fuerunt, qui tanquam ardentes lampades, & mundi luminaria lucebant coram hominibus, paulatim ex conuersatione Sæcularium tepesacti, ad pristina opera sæcularis vitæ miser-

se
O
lu
si
so
M
p
i
t
r
t
v
l
g
c
a
i
a

sera-

super Seculares.

§

terabiliter redierunt. *addit ibid.*

Qui cum dyfcolis conuectari vo-
luerit, procul dubio fiet eorum
similis. *Quocirca arguit S. Chry-
sost. Orat. 2. de Providentia.* Si pe-
stilentem locum & contagionis
plenum videris, consuetudinem
illius loci fugis, quamuis sexcen-
ties ad domicilium illud traha-
ris, & corporis valetudinem cæ-
teris omnibus rebus anteponis?
vbi verò opinionibus pestilentibus
quidam complectitur, ac æ-
gritudinibus, quæ non modò
corpus corrumpunt, sed ani-
mam quoque perimunt ac dete-
riorem vilioremque reddunt, non
omnino referste? & tamen teste
S. Basilio hom. 9. Sicut in pesti-
lenticibus locis sensim attractus
aër, latentem corporis morbum
inijcit, sic in prava consuetudine
ac conuersatione, maxima no-

6 *Grave Iugum*
bis mala hauriuntur., etiam si
non statim incommodum sen-
tiatur.

4. Aliquando pro suis meri-
tis in hac vita recipiunt
mercedem.

Dictum id Diuiti : **R**eccepisti
bona in vita tua, & quamam? in-
duebatur bysso & purpurâ, epulaba-
tur splendide. Solutum tibi perho-
nores, famam & eiusmodi, in altera
vita mera manserunt pœna.

5. A domesticis habent salu-
tis periculum.

Inimici hominis domestici e-
ius. ait Scriptura, concedendum sæ-
pè ijs ne offendas, deserenda ea que
sunt Dei, imò ipse Deus: ne te illi
deserant: auaritia studendum, ut illi
habeant lautè; salus negligenda, ut
placeas. S. Chrysof. hom. 57. ad pop.

Patrem discipulus sepelire volu-
it, nec id Christus permisit, quid
ita? quoniam acer instat diabo-
lus, ut se in animum insinuet.

6. Rarò habent animæ Dire-
ctorem.

*Iam verò cum vita nostra sit
militia, in qua pugnandum cum In-
fernali exercitu, Duce spirituali om-
niò egemus, ut expressit S. Ioannes
Climacus gr. 4. Qui sine Patris
Spiritualis auxilio contra spiri-
tus nequam pugnare nititur, ab
illis occiditur. at secularis homo
quandonam & quotus illum Ducem
habet! militandum tamen est.
Notandum quod de bonis etiam o-
peribus, docet Sanctus Bernard.
serm. 3. de S. Andrea. Si quod sine
licentia Patris Spiritualis fit, va-
næ gloriæ deputabitur non mer-
cedi. Imò S. Basilius serm. de abdic.*

rerum, afferit: Quidquid eo in-
 sciente facis, id furtum & sacri-
 legium est, tibi que exitium, non
 vtilitatem vllam apportat, esto
 id tuum bonum iudices.

7. Ex Vanitate habent no-
 xam, cui ferè coguntur
 seruire.

*Iam quid de Vestitu ipso, quid de
 cultura corporis, risu, & amœnitati-
 bus mundi noxa attrahant Seculares:
 audiant quid de Apostata Torquato,
 alloquendo Iudicem, dixerit S. Ti-
 burtius Martyr: Credisne Vir Il-
 lustrissime hunc esse Christia-
 num, qui in suo lenocinio molli-
 endo, capitis fimbrias admittit,
 qui tonsorem diligit, qui scapu-
 lis molliter gestit, qui fluxum
 gressum improbo nixu disten-
 dit, qui foeminas curiosius intue-
 tur? nunquid tales pestes digna-
 tus*

tus est Christus habere seruos suos? & licet communem vestitum Christiani cum Gentilibus deferant ab illis tamen quãdam modestiã distingui debent, ut olim Minutius Felix in Octauio dixit. Nos non notaculo corporis, sed innocentie, ac modestie signo facile distingui mur. B. Antiochus homil. 95. Ridere solutiùs, neuriquam illis permissum est, qui sunt germani Christiani.

8. Et ipsi ad magnam Sanctimoniam obligantur.

Sanctus Chrysof. hom. 24. in acta.
Nescis Christiane quòd cum Angelis stas; cum illis cantas, cum illis hymnos dicis; & stas ridens? & non esset mirum, si fulmen demitteretur non solum in illos, sed etiam in nos. digna enim fulmine sunt hæc, Adest Rex, &

inspectat Exercitus Angelicus, &
 tu in illorum conspectu stas ac
 rides, vel ridentem, negligis?
 nonne ut damnosos, ut fures, ut
 corruptos, & perniciosos, tales;
 & innumeris malis plenos ab
 Ecclesia exigi oportebat? non
 sufficit nobis quod ipsâ mente
 sumus ignavi, nec quòd orantes
 aliò euagamur, sed etiam risum
 afferimus? unde testificor vobis
 qui sancti estis, quòd iudicium
 vobis erit ac condemnatio, si
 quis videns inordinate viuen-
 tem, maximè illo tempore, Sa-
 crificij scilicet, non admonuerit,
 nec corripuerit: hoc est plus
 quàm orasse, dimitte preces &
 illum corripe, ita & illi proderis,
 & tu lucrum habebis. *Tantifacit*
hic Pater minimum Christiani Secu-
laris defectum. Sed neq; aliter sensit
B. Petrus Damiani s. epist. 2. Cùm
 Veri-

Veritas dicat, vae vobis qui ride-
tis, quoniam flebitis: quid in-
tremendo iudicio dicturi sunt,
qui non solum ipsi rident, sed nō
super scurrilia profereutes, ri-
sum audientibus violenter ex-
torquent. *Omniibus dictam.* Esto.
te perfecti, sicut Pater vester.

S. Ambr: serm: 20. in Psalm. 118.

Qui Euangelij præcepta audit
& non facit, negat Christum;
etsi verbo fateatur, moribus ne-
gat. *Bern. serm. in Cantic.* Non
erit vnquam Spiritui Dei pars
cum mundi vanitate, cum Ve-
ritatis sit Spiritus. *S. Macarius di-
xit.* Si quis seipsum dedat curis
vel ambitionibus, aut dignitati-
bus, humanoque curet hono-
res, & hæc inquirat, animaque
eius cogitationibus terrenis per-
miscetur & confundatur, aut
alicui rei ad hoc sæculum perti-
nen-

nenti sit deuinctus, desideretque eiusmodi anima transilire, vitare, atque expellere affectionum turbas, in quibus tenetur a potestatibus iniquis, minimè potest: proptereaque diligit & facit voluntatem Tenebrarum. *in saeculo verò quotus est qui non in his, aut horum periculo existat? at verò Eccl. 3. dicitur. Qui amat periculum peribit in illo.*

9. Obligantur ad mundum odio habendum.

Difficiliter homines in saeculo constituti & illud præceptum implere possunt, Nolite diligere mundum: & tamen verum est, quod dixit S. Greg. lib. 2. in 1. Reg. cap. 1. Nisi Sæculum amare desistimus, Deo per amorem viuere non valeamus. Istis dictum est, Luc: 21. Attendite ne corda vestra grauen-

utuntur in crapula, aut curis huius vitæ, ut legit idem S. Pastor p. 1. cap. 7. ne forte superueniat in vos repentina dies illa: tanquã laqueus enim superueniet in omnes, qui sedent super faciem omnisterræ. & 2. Tim. 2. dicitur, Nemo militans Deo implicet se Sæcularibus negotijs. itaq; qui implicent se eiusmodi negotijs, Deo non militant: nemo verò coronabitur, nisi qui legitimè certauerit.

10. Discrimen habent tam à bono quàm à malo successu!

Iam non succedant negotiã Sæcularia, quanta afflictio Spiritûs, & quanta ex tribulatione pericula? Succedant verò? fortè occinetur tibi Recepisti bona in vita tua? S. Greg hom. 4. in Euang. Ista Fratres mei Sententia pauore potius indi-

indiget, quàm expositione. Ecce, dum dicitur. Recepisti, indicatur & Diues iste aliquid boni habuisse, ex quo in hac vita reciperet. *Vtrumq;* hoc *Prou. 1. expres- sum.* Auectio populorum interficiet eos: & prosperitas stultorum perdet eos.

11. Mundus decipit.

Sed ut ut Mundus egerit nobiscum, semper est infidus. S. Chrysost. tom. 2, hom. 13. ita habet de illo. Multa nobis loepilli nè pollicetur non vt det sed vt accipiat, promittit plurima de rapinis; vt auferat regnum & iustitiam: thesauros pollicetur in terra, vt nobis cælestium faciat iacturam: vult nos in hoc sæculo ditare, ne diuites simus in futuro.

12. Mundus multis afficit molestijs.

Tertullianus ad Martyres, postquam eos ingressos carcerem solatus est, ita de Mundo loquitur Si cogitemus ipsum mundum magis carcerem esse, exiisse vos è carcere quam introisse in carcerem intelligemus: maiores tenebras habet mundus quæ hominum præcordia excæcat: grauiores inducit catenas, quæ ipsas animas constringunt: peiores immunditias expirat. et si autem ille nō sit ex Sanctis maxima tamen est auctoritatis. Bern. autē serm. 1. de altit. & Bass cordis. Quanto inquit pecuniæ desiderio afficitur auarus, quanto gloriæ appetitu ambitiosus exæstuat: quàm violenter denique, quemque sua trahit voluptas, quis explicet? Videas certè eos quidquid adepti sunt, parui pendere, non attendere, quanto labore & desiderio eā

vix tandem consequi potuere: quoniam vilescunt eis omnia, præ desiderio minoris fortè rei quam cœperint alteri inuidere. *Addit & B. Laur. Iustin. lib. de Obedien. c. 1.* Sibi ipsis minimè parentes se exponunt periculis, se laboribus macerant, seque, quod est formidolosius, gehennæ faciunt filios; vt humanis atollantur honoribus, cœteros præcellant laudibus, momentaneis fruantur voluptatibus, atque terrenis ditescant opibus.

13. In Sæculo pauci Sancti.

Paucitatem Iustorum in Sæculo ita adnotat S. Macarius homil. 12. Ecce Mundus vniuersus obambulat in terra & negotiatur, sed nihil cogitat quod Deo sit gratum, tanquam, si essent diuersoria & lupanaria; aut loca
fimi-

similia, in quibus multa in ordinatè & intemperanter comitti solent.

14. Pauci saluantur.

Vnde S. Chrysoſt. è Sacularium plurimis millibus vix aliquos ſaluari aſſeruit, ſic enim ſuum populum Antiochenum homil. 40. alloquitur. Quot eſſe putatis in ciuitate noſtra qui ſalui ſiant? inſeſtum quidem eſt quod dicturus ſum, dicam tamen. Non poſſunt in tot millibus centum inueniri qui ſaluentur, quin & de his dubito. Quanta enim in Iuuenibus, quaſo, malicia? quantus in Senibus torpor? Filij curam gerit nemo: imò zelum habet nemo, vt Senem reſpiciens imitetur: exemplaria deleta ſunt, propterea neque Iuuenes laudabiles euadunt.

S. Aug: à Guil, Pepin ſerm. 2. in

Dom.

Dom. Septuag. in hæc verba adducitur. Arbitror tres mundi partes fore damnandas, eò quòd in omnes regnet infidelitas, de quarta autem quid dicam? nisi quod r. Ioan. s. scribitur. Tota mundus in maligno positus est. S. Antonius de Padua Dom. 3. Adv. in illud Isaia 19. Mœrebunt Piscatores & iugebunt omnes in flumen mittentes hamum & expandentes rete super faciem aquarum emarcescent: confundentur omnes qui operantur limum pleædentes & texentes subtilia. ita concionatur. Piscatores, sunt huius Mundi amatores, mittentes hamum, mercatores falsi. expandentes rete, sunt maledicti vsurarij, operantur limum, Legistæ, Decretistæ, & Aduocati. Hi omnes in fine vitæ suæ, cum iam non poterunt villicare

lugebunt, quia diuitijs quas tam sollicitè acquisierunt, tam ardentè amauerunt, ita miserrimè denudantur: marcescent, quia eorum animæ à corpore egressæ dæmonibus tradentur, æternaliter puniendæ.

15. Et pueri subiacent his periculis.

Quid de Pueris sentiendum docet S. Greg. lib. 4. Dialog: cap. 18. Et si omnes baptisatos Infantes, atq; in eadem Infantia morientes regnum cæleste ingredi credendum est: omnes tamen paruulos, qui scilicet iam loqui possunt, regna cælestia ingredi, credendum non est: quia nonnullis paruulis eiusdem regni cælestis aditus à Parentibus clauditur, si malè nutriantur. & in exemplum adducit quinquennem
pue-

puerum, quem daemones ad supplicia
rapuerunt.

C A P V T II.

G R A V E I V G V M S V P E R
E C C L E S I A S T I C O S.

F Adem serè habent pericula Eccle-
siastici Viri, qui degunt extra
claustra, quæ Sæculares: neq; habent
remedia concupiscentiæ, uti laici in
Matrimonio, quod S. Cypr. de singul.
Cleric. his deplorauit. O quanti &
quales Episcopi & Clerici, simul
& laici post Confessionum, id est
post Martyria, victoriarumq; cal-
cata certamina, & signa, [id est
miracula] vel mirabilia vsque-
quaque monstrata, noscuntur
cum his omnibus naufragasse,
cum volunt in naui fragili nauig-
are. Quia iuxta Asceticos Religio-
si celum petunt per pontem, Clerici
Sæculares naui, Laici natatu. Sed de-
tur,

tur, quòd etiã superent pericula à carne tamẽ non leuia illis alia imminent.

I. Quia reditus habent onerosos.

Testatur id S. Bern. ser. 23. in Cant.

Timeant Clerici, timeant Ministri Ecclesiæ, qui in terris Sanctorum, quas possident, tam iniqua gerunt, vt stipendijs quæ sufficere debebant, minimè contenti sint, superflua quibus egeni alerentur, impiè sacrilegequè sibi retineant: atque in vltus suæ superbix atque luxuriæ victum pauperum consumere minimè vereantur, duplici profectò iniquitate peccantes, quòd & aliena diripiunt, & sacris, in suis vanitatibus & turpitudinibus, abutantur. *Simillima ante S. Bernardum dixit S. Gregorius Magnus. Ex his credo duobus capitibus positus horribi-*

ribilem format Sententiam ubi de
 Curatis & indignitate constitutis lo-
 quitur. S. Chrysoft hom. 3. in acta.
 Non arbitror inter Sacerdotes
 multos esse qui salui fiant, sed
 multò magis qui pereant, non
 tam proprijs peccatis, quàm alie-
 nis quæ non curauerunt.

2. Ad Magnam Sanctita-
 tem obligantur.

Quanta verò Sanctitatis rei sint,
 docet idem lib. 3 de Sacerd. Neces-
 se est sic Sacerdotem esse purum,
 vt si in cælis ipsis collocatus in-
 ter coelestes illas Virtutes me-
 dius staret, imò tenentur quodam-
 modò B. Virginis, atq; ipsius Christi
 Domini Sanctitatem amulari: cum
 & ipsi Christum quodam modò pari-
 ant, & in persona Christi operentur.
 inde S. Greg. Nazian. orat. 1. n. 125.
 dixit. Sacerdos est Deus, & alios
 effi,

efficit Deos. quocirca monuit B.
Laur. Justin. serm. de Corp. Christi.
Accedat Sacerdos ad altaris tri-
bunal vt Christus, assistat vt An-
gelus, ministret vt Sanctus, po-
pulorum offerat vota vt Ponti-
fex, interpellet pro pace vt Me-
diator, pro se autem exoret vt
homo. *S. Isid. Pelus. lib. 2. epist.*
206. Tantum interesse debet
inter Sacerdotem & quemlibet
probum virum quantum inter
cælum & terram discriminis est.
ad hanc verò sanctitatem vix maiora
habent adiumenta quàm laici, certè
eadem pericula, ex conuersatione, ex
administratione æconomia, ex vani-
tate, & ambitu & alijs, de quibus S.
Paulinus epist. de gazophylac. Vbi-
que præteriti laquei, vbi que stri-
cti sunt laquei: inter insidias &
pugnas vita transigitur, & per-
ignes doloso cineri suppositos
ambu-

ambulamus. ecce quàm facilis lapsus! sed & quàm grauis?

3. Peccata Sacerdotum grauiora.

S. Isidor. Pelus. lib. 2. epist. 121.
 Non est idem laicum peccare, quod Sacerdotem: idque ex lege perspicuè constat *Leuitic. 4.* Tantum enim ea, id est lex, pro Sacerdote peccante sacrificium offerri præcipit, quantum pro vniuersa plebe: Quòd si par esset peccatum, idem vtiq; sacrificium minimè indixisset. Maius porro peccatum efficitur, non ob naturam, sed ob perpetrantis dignitatem: & *lib. 2. epist. 208.* Consentaneum est, vt qui honore ac dignitate superiores sunt, hi quoque si peccent, grauioribus supplicijs mulcentur: & *Salust. lib. 4. de gubern.* Ex hoc ipso

ipso *Sacerdotes* deteriores sumus, si meliores non sumus qui meliores esse debemus. *Criminosior enim culpa est, ubi honestior status, honoratior est persona peccantis, peccati quoque maior inuidia.* Atrocius sub sancti nominis professione peccamus. *Vbi sublimior est prerogatiua, maior est culpa. Tam si Sacerdos est quoddam vas Deo sacrum, persona sacra, videtur quoduis peccatum aliquomodo de sacrilegio participare.* *S. Bernardi hic est Sensus.* *Nugæ in ore Sæcularis nugæ, in ore Sacerdotis blasphemiæ: consecrasti ostium Euangelio talibus aperire illicitum, assuescere Sacrilegum, itaq; si ipse nugæ sunt sacrilegia, quid tandem erunt alia grauiora peccata? Videat itaq; Sacerdos an se non poterit, si peccauerit verbis.* *S. Ambrosij serm. ad laps. in-*

crepare. Sacrilegium est ubi vas Christo oblatum, dedicatum Domino, dementi temeritate polluisti: memineris quid sit factum, *Dan. 5. Balthasari.* Quid de te arbitraris pariter perditum ac perditor, qui vas rationabile consecratum Christo, sanctificatum Spiritui S. impiè temerasti, polluisti sacrilegè? Melius fuerat omninò te natum non esse, quàm sic natum, ut te sibi gehenna proprium filium vendicaret.

4. Obligantur ad Exemplaritatem.

Exemplares adeò debent esse Sacerdotes, ut S. Basil. reg. 80. cap. 8. dixerit. Simus tanquam lux in mundo, ut & ipsi puri simus ab omni vicio, & eos qui ad nos accedunt illuminemus ad agnitionem

nem veritatis: *S. Cypr. de unit. Eccles.* quasi templum Dei conuersemur, ut Deum in nobis constet habitare. *S. Greg. hom 17 in Luc.* Debemus pensare quod à Domino Sanctis dicitur Apostolis, & per Apostolos nobis: Vos estis sal terræ. Si igitur sal sumus, condire mentes fidelium debemus, ut quisquis Sacerdoti iungitur, quasi è salis tactu, æternæ vitæ sapore condiatur.

5. Periculum imminet ne indignè ad Sacrificium accedant.

Iam verò quia Sacramentum Eucharistiæ non solum ut Laici percipiunt, sed etiam conficiunt, duplò maius habent vinculum, ut dignè accedant: ad quod si indignè accesserint plus quam iudiciū sibi manducabunt & bibent. *S. Bonavent: apud S. An-*

tonin: tom. 1. seſſ. 50. a. 2. c. 5. monet:
 Caue ne nimis tepidus, & inordi-
 natus atq; incōſideratè accedas:
 quia indignè ſumis, niſi accedas
 reuerenter, circumſpectè, & con-
 ſideratè, & vide ne propter tumo-
 rem, aut vanam gloriã, aut con-
 ſuetudinẽ; aut alicuius mun-
 danæ complacentiæ, aut tempo-
 ralis fauoris, reſpectu, accedas:
 ſicut multi diebus iſtis abutuntur
 ad ſui perditionem. & in Breui-
 loqu: p. 6. c. 9. qui tepidè & inde-
 uotè, & ineonſideratè accedit, iu-
 dicium ſibi manducat & bibit.
 Quod verò officium ſacrificantis atti-
 net: S. Chryſoſt: homil. 83. in Matth:
 Quo non oportet eſſe puriorem,
 fruẽtem tali ſacrificio? quo ſo-
 lari radio non ſplendidiore ma-
 num, carnem hanc diudentem?
 os quod igni ſpiritali repletur?
 linguam, quæ tremendo nimis
 fan-

sanguine rubescit? Quid putatis si aliquis, non dico obscena, sed profana in sanctuarium veteris legis intulisset quantoperè DEVM offenderet. atqui t este eodem Chrysoji: hom^l: 30. in 2. Corin. Os istud sacrificantis, ipso quoque propitiatorio augustius, atque terribilius est. quid si aliquis vase quod sordibus impletum fuit, & paulò antè, nec satis repurgatum, vellet sacram Hostiam excipere? quid si manus sanguine manantes Domino pacis admoerere? Quis scit, an lugeat Samuel quòd unxerit Saulem? Quis scit, an non feratur sententia tanquam contra proditorem intingentem manum in paropside? uti hic libet verbis S. Hieronymi ad Sabinianum, licet paululum mutatis. Non times ne Christus de Hostia contra te clamet? ne puerpera Virgo te increpet? ne Mater Domini accuset? Quid sit verò dignè

ad hanc mensam accedere, innuit *S. Bern: serm: 3. in Psal: 90.* Quid est manducare eius carnem & bibere eius sanguinem, nisi communicare passionibus eius, & eam conversationem imitari, quam gessit in carne? *S. Chrysof: homil: 24. in 1. Cor.* Qui ad hoc Corpus accedit, nihil ei cum terra commune esse debere. *S. Cyrillus Alex: lib. 2. Glaphyrorum in Exod.* Oportet eum qui semel eōmunicauit Christo, quasi incitato, ardentiq; animo, ad omnem virtutem contendere, & istam quæ in mundo est, abominabilem voluptatem, præterfugere. *S. August: serm: 1. de temp.* Mutet ergo vitam qui vult accipere vitam, nam si non commutet vitam, ad iudicium accipiet vitam: & hæc quidem de Laicis isti Patres sancti dixerunt: at verò de Sacerdotibus *B. Laurentius Iustin:*

Iustin: de discipl: & perfect c. 9. Alia Sacerdotum, alia cæterorum debet esse consideratio, & mentis dispositio: excellentior quippe gradus perfectiorem exigit præparationem. *Vnde S. Bern: serm: de tripl: custodia, dicit de se alijsq; Sacerdotibus.* Nobis ad immunditiam, minima quæuis inobediëntia præcepti diuini sufficit: nec iam næuus est, sed grauis macula, si in actionibus nostris, vel minorum residet negligentia mandatorũ. *& vnde hoc? explicat idem serm: 8. in Psal: Qui habitat.* Deo dicata membra, nullâ tibi temeritate vsurpes, sciens quia pietati sanctificata, non absq; graui sacrilegio in vsum vanitatis, curiositatis, voluptatis, aut eiusmodi sæcularis operis assumuntur. *Vnde idem lamentatur de Conuersione ad Clericos cap: 17.* Nemo magis irã

meretur quàm inimicus simulās
amicum: id est, *sacra persona po-
sita in peccatis.* Væ Ministris infi-
delibus qui nondum reconcilia-
ti, reconciliationis alienæ nego-
tia, quasi homines qui iusticiam
fecerint, apprehendunt. Væ filiis
iræ, qui se filios gerere profiten-
tur. Væ filiis iræ, qui pacificato-
rum sibi vsurpant gradus, & no-
men non verètur. Væ filiis iræ,
qui fideles sese Mediatores pacis,
vt peccata populi comedant, (*id
est Beneficia à Benefactoribus pro pec-
catis erecta,*) mentiuntur. Væ qui
ambulantes in carne, Deo place-
re non possunt; & placare velle
præsument. & cap: 29. Curritur
passim ad sacros Ordines, & re-
uerenda quoque ipsis Angelicis
Spiritus mysteria homines ap-
prehendunt, sine reuerentia, sine
consideratione. Neque enim si-
gnam

gnum regni occupare cœlestis, aut illius timent imperij gestare coronam, in quibus avaritia regnat, imperat ambitio, dominatur superbia, sedet iniquitas, luxuria etiam principatur. Ingre-
diuntur cum macula tabernacu- lum Dei viuentis, inhabitant cum macula templū sanctū DEI pol-
luentes, iudicium multiplex ac- cepturi. Tales non modò non placant Deum, sed etiā irritant, dum videntur in cordibus suis dicere: *Non requirer.* irritant plane & infensum reddunt sibi, ve-
reor ne & his, quibus illum pro- pitium reddere debuerant. Efficet sine dubio meliùs, saluari in hu- mili gradu fidelis populi, quàm in Cleri sublimitate, & deteriùs viuere, & districtiùs iudicari.

6. Strictiùs iudicabuntur.

Districtiùs certè iudicari: nam dif-

ficilius videntur misericordiam con-
 sequi. Idem sanctus Pater ad illud
 Isaia 26. Misereamur impio &c. ser-
 mone 23. in Cantic. Non miserea-
 mur in terra, ait Propheta, San-
 ctorum in qua gessit, & non vi-
 debit gloriam Domini, terra San-
 ctorum sunt Ecclesiastica beneficia. In
 declamatione verò idem ait. Cler-
 icus qui parca m habet in terra,
 non habebit in coelo partem.
 Clericus si aliquid habuerit præ-
 ter Dominum, pars eius non e-
 rit Dominus. v. g. Si aurum, si
 possessiones, si variam supelle-
 ctilem, cum istis pars eius fieri
 non dignatur Dominus. & tan-
 dem. Cum coeperint resurgere
 homines, vnusquisque in ordi-
 ne suo, vbi putas ista, generatio
 Clericorum locabitur? si ad mi-
 lites fortè diuerterint, exsuffla-
 bunt eos, qui minimè secum la-
 bo.

bones aut pericula tolerârint. Sic agricolæ. Sic negotiatores; & singuli quique ordines hominû, à suis eos similiter arcebunt finibus, ut potè qui in labore hominum non fuerint: quid igitur restat nisi ut quos omnis ordo repellit & accusat; cum sortiantur locum ubi nullus ordo, sed sempiternus honor inhabitat.

7. Quia etiam alienorum
peccatorum rei.

*Rationem duri iudicij ex eodem
S. Patre ibid. desumimus: ubi sic
alloquitur Sacerdotem. Peccata populi
comedis, ac si tua tibi non
sufficere viderentur. Sollicitus
esto tanquam rationem redditurus
pro eis, gemitus fundere, dignos
agere poenitentiae fructus.
alioquin tibi ea noueris imputanda
quæ modò inter delicias comedis*

medis & paruipendis & dissimulas tanquam nihil attinētia tibi! O iudiciorū DEI abyssus multa! ô terribilis DEVS in consilijs super filios hominum! Venient, venient ante tribunal Christi, audietur populorum querela grauis, accusatio dura, quorum vixēte stipendijs, nec diluēte peccata, quib9 facti sunt Duces cæci, fraudulentī mediatores. Quid tibi insipiens? &c. *Similia dixit sanctus Gregor: 17. in Euangel.*

8. Non est qui pro eis oret.

Sed non minis est graue quod idem S. Greg. l. 2. inc. 1. Reg. c. 3. scripsit. Cū sacerdos in culpam labitur, superior persona non est cuius precibus expietur. Si sal euanuerit in quo salietur? quis orabit pro eo? quo profectō culpæ magnitudo monstratur: quia pleriq;
 eorum

eorū (*aduerte quid dicat*) à Domino in impœnitentis cordis caliginem projiciuntur, & nullâ hominis adhortatione resipiscunt: quare aptè subiungitur de Filijs Heli. Non aud erunt vocé Patris sui, quia voluit eos Dominus occidere.

C A P V T III.

GRAVE IUGVM SUPER
PRÆLATOS IN ECCLESIA.

I. Quia difficulter saluantur.

Terribile est effatum Prælati in
Ecclesia S. Chrysoſt b. 34. in epist.
ad Hebr. Miror si potest saluari
aliquis Rectorum Ecclesiæ. hinc
tantoperè Sancti viri istas dignitates
& fugiebant & censebant fugiendas.
Scribitur in schola ss. Patrum. fol.
174 Fuit sermo factus coram B.
Iordane Ordin. Prædic. de quo-
dam Patre viro probo, ac virtu-
tibus

tibus præditò, quòd Antistes iure optimo fieri debeat: at vir Dei respondit. Mallem eum feretro mortuum sociare, quàm in cathedra videre Antistitem sedentem. *E quid ita? plura illis commissa, de pluribus reddenda: tot animas habent, quot oues. S. Gregor. 1. p. past. c. 5. Ex tantis proculdubio rei sunt, quantis, venientes in publicum prodesse potuerunt, nec profuerunt.*

2. Magnâ sollicitudine subditos curare debent.

Quantum verò amorem & sollicitudinem debeant subditis, patet ex mandato Dei ad Moysen Num: 11. Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet Nutrix infantulum, & defer in terram. Quid si fuerint discoli? porta. quid si affecerint contumelios? porta. quomodo? sicut
 nutrix

nutrix infantulum. : ita ut non
ille se, tibi, sed tu illi debeas te aptare.
iuxta 1. Th. 2. Facti sumus
paruuli in medio vestrum, tan-
quam si nutrix foueat filios suos,
non alienos.

25. Quia hæc cura eget ma-
gnâ patientiâ.

*Hanc curam explicat & in S. Moy-
se ostendit S. Ambr: lib: 2. de offic:
cap: 7. Quantas Moyses à popu-
lo Dei illatas absorbebat contu-
melias! & cum Dominus in in-
solentes vindicare vellet, se ta-
men pro populo offerebat fre-
quenter, ut indignationi diuinæ
plebem subduceret. Quam miti
sermone post iniurias appella-
bat populum, solabatur in labo-
ribus, deliniebat oraculis, fove-
bat operibus, & quamuis cum
Deo constanter loqueretur, ho-
mines*

mines tamen humili & grata appellatione affari solebat. Discite: (*alloquitur Prælatos S. Bernar: sermone 23. in Cant:*) subditorū Mattes vos esse debere non Dominos. Sed ad Moysen redeamus, de illo S. Hieronym: *epist: ad Theophilū adu. error.* lapidabatur à populo, & pro lapidantibus orabat. *causam, quare Prælati debeant tam duram sollicitudinem subditis, reddit S. Chrysof: in epist: ad Galat.* Non enim propterea te Deus illis præfecit, vt maius acquiras obsequiū ac famulatum, sed vt neglectis rebus tuis, quidquid illorum est, ritè dispensecur ac ædificetur.

4. Magnâ charitate.

B. Laurent: Iustin: de instit: & regim: Prælat: cap: 4. Prudentis Patrisfamilias, (*ita eo loci vocat Prælatum*) hoc semper est propriū:

vniuscuiusque subditi curam gerere, singulorumque; necessitatibus providere, nullum spernere, nulli commoda opportuna subtrahere, quin potius omnes corporali pabulo alere, vniuersos salutari doctrinâ imbuere, cunctosque; iuxta singulorum necessitatem ac qualitatem, vt Filios, charitatis brachijs adstrictos tenere. *ex quibus idem deducit potissimum Prelatos malos afflicturam illam horribilem sententiam.* Ite maledicti in ignem æternum, esuriui enim & non dedistis mihi, &c.

5. Magnâ sanctitate.

Idem B. Laurent: ibid: cap: 16.

Quamobrem Pastores animarum tanquam cæteris perfectiores, nedum impudici amoris opera, verum etiam inordinatæ affectionis motus de cordis sui debent relecta.

refecare habitaculo, vt impollutum sit & sanctum, dignum q̄; ad suscipiendum Dei verbum, quoties in istud eidem reclinare libuerit. *S. Gregor: lib: 1. epist: 24.* Omni curâ vigilandum est, vt Rector Ecclesiæ cognitione sit mundus, operatione præcipuus, discretus in silentio, vtilis in verbo, singulis compassione proximus, præ cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum erectus &c.

6. Magna Scientiâ.

Sed & scientiâ Prælati opus ita. idem Greg. in Pastor p. 1. hos duos textus combinat. Isaia 56. Ipsi Pastores ignorauerunt intelligentiam. & 1. Cor. 14. Si autem quis ignorat, ignorabitur. tanta verò scien-

super Pralatos in Ecclesia. 43
scientia debet esse, ut alię eam ex ore
Pralati requirant, ut dicitur apud
Prophetam.

7. Magnâ lenitate.

Audiamus S. Chrysoftomum de lenitate hom. 3. ad pop. Vis Fratrem corrigere? lacrymare, ora Deum ex corde, apprehensum admo- ne, consule, exhortare, demon- stra charitatem erga peccatorẽ, persuade ipsi quòd consulens & curans, non peruulgare volens, peccati ipsum commonefacis: comprehende pedes, osculare, ne erubescas, si modò verè mederi velis. Hæc & Medici faciunt, sæpius difficiles ægrotos habentes, deosculantes, rogantes, persuadent salutare n sumere medicinam.

8. Magno labore.

Idem hom. 29 in Epist. ad Rom.
Per.

Perpendamus Ouium Pastores illos, qui in regione Cappadocum sunt, qualia & quanta pro pecorum suorum studijs patiantur.. illi sæpè numero vniuersum tri-duum niuibus obruti perseuerant. Dicuntur autem & qui in Lydia, non minora mala ferre, dum integros menses difficilem illam solitudinem, pesti marumque bestiarum plenam, vagando circumeunt. Si tantum erga pecora diligentia impendunt pastores illi, quam quæso excusationē habebimus, quibus rationales animæ cōcreditæ sunt? &c. an ignoras gregis huius dignitatem? an illius gratiā Dominus tuus innumera non fecit? an non postremò & sanguinē suum fudit? tu verò requiem quæris?

9. Magnâ exemplaritate.

*S. Bern. serm. de tribus Ordin
Eccles.*

Eccles. Qui docet & non facit, talis occasio plurima damnatio Prælati, plurima perditio subditorum est: *unde idem in Cant. ser. 10.*

Qui animas susceperunt regere, quod sine miserabili gemitu dicendum non est: Christi opprobria, sputa, flagella, clauos, lanceam, crucem, & mortem: hæc omnia in fornace auaritiæ conflant, & profligant in acquisitionem turpis questûs: & pretium vniuersitatis suis marsupijs includere festinant. Hôs sanè à Iuda Iscariotis differentes, quod ille horum omne emolumentum denariorum numero compensauit, isti voraciori ingluuie lucrorum infinitas exigunt pecunias, animarum nec reputatur casus, nec falus. *Et quod est horribilius serm. 23. in Cant. addit.* Pauci qui vtiliter, pauciores qui & humili-

humiliter praesint, cernitur hic Deus iusto sed occulto iudicio suo reprobos nec diluens mala, nec acceptans bona, insuper & corda indurans; ne forte doleant, & conuertantur, & resipiscant & sanet eos; & hoc non absque certa & aeterna ratione, quod tantò formidolosius constat esse, quantò immobilius fixum exeat in aeternitate. *Hoc sane expenso subiicit serm. 30.* Miror audaciam plurimorum, quos videmus de suis vineis, id est de subditis, non colligere nisi spinas & tribulos, *id est opus,* vineis tamen Dominicis etiam se ingerere non vereri. Fures sunt & latrones non custodes, neque cultores. *& serm. 77.* diligunt munera nec possunt pariter diligere Christum. *talibus eueniet quod scripsit S. Cyprianus lib. de sing. Cleric. Non*

inuc-

inuenient in die iudicij vllum,
omnino solatium, qui alienige-
nis & Fratibus peccandi fomi-
tem ministrarunt.

10. Etiam pro alijs punientur.

*Vehementer enim subditi malâ
vitâ superiorum scandalizantur, &
in hoc sensu fortassè dixit lib. 2. in
1. Reg. cap. Magnus Gregorius. Ma-
gnus nobis Prælati timor incu-
titur, quia Heli filiorum culpa
damnatur, cuius propria peccata
nulla referuntur: nam bonis
subditis ad salutem sufficit bene
viuere: Prælati verò propria
vita non sufficit. idem ibid. Scri-
ptum est, si peccauerit vir in vi-
rum, pacari ei Deus potest, si au-
tem in Deum peccauerit quis
orabit pro eo? Quicumque aut
suam, aut alterius Fidelis animâ
ad peccandum pertrahit, in Deû
pec-*

peccare conuincitur, quia ei sua
propria auferre nititur.

11. Ratio illis talentorum
incumbit.

*Sed non solum pro culpis, verum
etiam pro talentis malè administra-
tis punientur. nam idem S. Doctor
eodem loci. Pastorum culpæ sub-
tiliùs iudicantur, & non solum
peccata eis pœnam ultionis ag-
grauant, verum etiam munera
concessa, & singula ad tormen-
tum veniunt, quæ malè fuisse ser-
uata comprobantur. Vnde B.
Laur. Iustin. de Christi agone cap. 26.
Audiant qui inconsultè regunt,
quid de ipsis diuinus sermo Sap. 9
contineat, Iudicium, inquit, fiet
durissimum ijs qui præsumunt.*

12. Debent esse à Deo vocati
ad suum munus.

*Iam si ad hoc munus à Deo non
sunt*

super Prælatos in Ecclesia. 49
sunt electi, damnationi sunt obnoxii.
ex S. Greg. eodem loci patet. Osee 8.
Ipsi regnaverunt & non ex me,
Principes extiterunt & ego igno-
raui. Ex te namq; & non ex ele-
ctione supremæ dignitatis re-
gnant, qui ad gloriam Ecclesia-
stici culminis non vocantur di-
uiniùs, sed per cupiditatem de-
ducuntur. quos profectò Domi-
nus ignorat, quia eos per inter-
næ æquitatis iudicium reprobat.
& paulò post. Qui ad Sacerdotium
indignus accesserit, vel in eo in-
dignè vixerit, condemnatur.
Certè indignè accedet qui non voca-
tus. Quem ergo Deus vocavit?
Respondet idem S. Doctor. Il-
lum Deus ad suum ministerium
Sacerdotem deligit, qui iuxta
cor eius & animam facit. I. Reg 2.
Suscitabo mihi Sacerdotem fide-
lem iuxta cor meum & animam

C

meam.

meam. Sed quis est iuxta cor & animam? Cordis & animæ illud præceptum est. Ioan. 5. Diligite inuicem sicut dilexi vos. Lucae 6. Diligite inimicos. Quæ vultis faciant vobis homines, facite illis. hæc & eiusmodi cordis & animæ præcepta sunt. Sacerdos ergo fidelis per hoc indicium noscitur, si videlicet iuxta cor & animam eius operatur. Sed aliquando improbus à Deo assumitur Prelatus, vt qui ei succedit, dum horret vitam Antecessoris, sectetur sanctitatē. Docet id prædictus S. Pater lib. 4. in 1. Reg. cap. 8. Fortasse idcirco reprobus Saul eligitur, vt electus eius successor Rex David in eo cognosceret, quid cauere debuisset. Sic nimirum & de illa Angelorum Curia legimus, quia de Apostata Angelo Iob 40. dicitur. Ipse est principium viarū

Domini. Sed qui ante omnia
conditus est, per superbiam ceci-
dit, & in eius ruina sancti Angeli
didicerunt, quâ virtute stare po-
tissent. *Signum etiam hoc vocato-
rum à Deo ponit lib. 4. in 1. Reg. c. 4.*
Qui à Domino ad regendum
alios ordinantur, spiritualia cha-
rismatum dona, quibus eis pro-
desse possunt accipiunt: & eis,
quos ordine præcedunt, meritis
etiam superiores sunt. *Aliud etiã
signum diuine vocationis ibidem po-
nit.* Signum suæ vñctionis ele-
cti cognoscere possunt (*quâ eos
ungit vocando Spiritus S.*) quia ni-
mirum tunc à Deo ad S. Ecclesiæ
culmen perducuntur, cum per
verba & exempla idonei sunt ad
salutem alienam, & per quietem
studiosi ad suam, *quales certè nec
sunt pueri, nec pseudopolitici, nec
idiota.*

13. Caueant ne aliquem scan-
dalizent.

S. Greg. Past. p. 3. c. 11. Scire
Prælati debent, quia si perueria
vnquam perpetrant, tot morti-
bus digni sunt, quot ad subditos
suos perditionis exempla trans-
mittunt. vndè necessè est vt tan-
tò se cautiùs à culpa custodiant,
quantò per praua quæ faciunt,
non soli moriuntur. His dicitur
Prou. 6. Fili mi si sponderis
pro amico tuo, defixisti apud ex-
traneum manum tuam, & illa-
queatus es verbis oris tui, & ca-
ptus proprijs sermonibus Spon-
dere namq; pro amico, est alie-
nam animam in periculo suæ
conuersationis recipere, verbo
oris sui illaqueatus, quia dum
cõmissis sibi cogitur bona dice-
re, ipsum priùs necessè est quæ
dixerit

dixerit custodite. *Sed idem lamentatur hōm. 17. in Euang.* Nullum puto ab alijs. quàm à Sacerdotibus maius præiudicium tolerat Deus, quando eos quos ad aliorū correctionem posuit, dare de se exempla prauitatis cernit, &c. ingrediuntur tamen Electi, Sacerdotum manibus expiati, cælestem Patriam, & Sacerdotes ipsi per vitam reprobantur, ad inferni supplicia festinant. *Quid ad hæc illi gregis Pastores quos Tertullianus olim amarissimè risit lib. aduer. Iudæos c. 2.* Infantes in prælium spirituale erumpunt, credo ad solem vincti priùs, dehinc panis armati, & butyro stipendiati, qui neq; norint lanceare, neque lancinare. *Sed & S Bern. epist. 42.* Scholares Pueri & impuberes adolescētuli ob sanguinis dignitatem promouentur ad Ecclesia-

stias dignitates, & de sub ferula transferuntur ad principandum Presbyteris, lætiores interim quòd virgas euaserint, quàm quòd meruerint principatum.

Claudamus hoc caput Sententiã Magni Doctoris S. Aug. ad Valerium,

Episc. epist. 147. Ante omnia peto, vt cogitet religiosa prudentia tua, nihil esse in hac vita, & maximè hoc tempore, facilius & lætius & hominibus acceptabilius, Episcopi aut Presbyteri, aut Diaconi officio, si perfunctoriè atq̃ue adulatoriè res agatur: Sed nihil apud Deum, & miserius, & tristius, & damnabilius.

Concludo verbis S. Hieron. lib. 1. in Matth. c. 5. Sal appellantur Apostoli & Doctores, quia per illos vniuersum hominum conditur genus. Quòd si sal euanescit; in quo salietur? Si Doctor

erra-

errauerit, à quo alio Doctore emendabitur? Ad nihilum valet ultra, nisi vt mittatur foras & conculcetur ab hominibus. Caueant ergo Doctores & Episcopi, & videant, potentes potenter tormenta sustinere, nihilq; esse remedij, sed maiorum ruinam ad tartarum ducere.

C A P V T IV.

G R A V E I V G V M S V P E R
O M N E S S E R V O S D E I.

I. Ignorantia statûs nostri in
supernaturalibus.

Nescimus an actus virtutum naturales an verò supernaturales eliciamus: quod si naturales? per illos vitam aeternam non meremur. Nescimus an in gratia Dei an viuamus in odio, ac proinde an opera nostra placeant. Nescimus perseueraturos

turos nos in bono, & cum simus obnoxii semper peccato, omnia quae longot acquisiimus labore in momento amittere possumus, neque in aeternum reparare.

2. Persecutio virtutem sequitur.

Omnes qui pie volunt viuere in Christo persecutionem patientur, & hoc semper. S. Leo serm. 9. in Quadrag. Nunquam deest tribulatio persecutionis, si nunquam desit obseruantia pietatis. iam, vero quam facile à tribulatione vinci, ac virtutis moueri statione? Concitat verò tribulationes internas, ac saepe externas hostis noster, quem prouocamus dum viam ingredimur virtutis, ille autem viribus, vafricie, victorijs valentissimus, & tam certò nobis imminens vt monuerit Sacra Scriptura. Fili accedens ad seruitutem,

tem, ita in timore & præpara-
animam tuam ad tentationem :
& S. Aug. in Psal. 141. Scito quòd
in medio laqueorum pertransis.
Quid est in medio laqueorum ?
in via Christi, & hinc laquei, &
hinc laquei, laquei à dexteris, la-
quei à sinistris. Ita sumus constitu-
ti, quomodo si circummeat nos leo qua-
rens quem deuoret : quomodo, si ho-
stis ut iugulet quem nos tamen mini-
mè videamus. & quidem si per ten-
tationes & aduersa non euadimus
meliores, periculum est ne simus sine
Deo uti aduertit S. Aug. in Psal. 21.
In quibus habitat Deus, verè in
tribulatione meliores fiunt, tar-
quam aurum probati. Vicius se
se tangi non sinit, caro sana manum
sustinet, bonus stomachus cibos etiam
duriores vertit in alimentum, malus
optimos corrumpit. S. Greg. præfat.
in moral. cap. 2. Sicut unguenta

commota laticis redolent, & aromata cum incenduntur fragrantiam suam expandunt, ita viri sancti qui virtutibus redolent, in tribulatione innotescunt. *Imò si tribulatio nobis non prodest, teste S. Greg. Nisseno à seculo nondum exoluti sumus. Orat. 8. de beatitud.* Vbi viuus sermo & efficax penetraverit in eum, qui verè fidem suscepit, tunc damno rerum terrenarum non tristatur, sed lucro cælestium lætatur: propterea omne genus suppliciorum, tanquam subsidium & auxilium, propositi gaudij haud cunctanter excipit & admittit: ignem tanquam materiæ purificatorè, gladium tanquam direptorem, conjunctionis, quâ mens cum materialibus & carnalibus coaluit, omnes labores & dolores quicunq; excogitari possunt, tanquam

quam medicamentū noxio voluptatis veneno aduersans cupidè atq; parato animo suscipit.

Quia ut S. Chrysoft. hom. 25. in Genesim. Amor in Deum grauitatem molestiarū imminuit, neque sentiri sinit dum nos inuaserint.

Hinc serui Dei metunt ne non ament Dominum quando tribulationum in se horrorem persentiscunt: dum non iudicant practicè, quod pati sit bonum, & valde magnum bonum.

S. Diadochus cap. 91. Qui voluntate quādam infatigabili diligit Deum: tametsi infinitis contumelijs & incommodis ab alio afficiatur, tamen non irascitur ei, sed potius cum eo qui contumelias & damna intulit, manet copulatus. *talis verè amat Deum: at verò qui non diligit, manet in morte.* *Audiamus quàm S. Chrysostomo Orat. 8. in epist. ad Ephes.*

placeant tribulationes. Vincitum esse propter Christum est præclarior quam esse Apostolum, quam esse Euangelistam, quam habitare coelos: fortasse præclarior est quam sedere à dextris, est magnificentius quam sedere super duodecem sedes, quam collocari cum Angelis, quam vnum esse ex Potestatibus quæ sunt circa calos aut circa thronos. Audiamus & S. Iohannem Climactum quam necessarias iudicet afflictiones gr. 4. Is qui ad placidam animi quietem, & ad Deum currit, omni die quo maledicta non sustinet, ingens detrimentum se sustinuisse arbitretur.

3. Ob paruorum neglectum sæpè veniunt ad interitum.

Parua sæpè mala graues traxerunt secum ruinas, & veniales culpa, letalium

*super omnes seruos Dei. Et
talium permissione sunt punitæ.
S. Ambr. in Psal. 1. Vt in stipulam
ignis insiliens inhæret ac perman-
ner, donec omne quod corripuit
absumat, ita vel exigua scintilla
peccati. S. Isidorus Hispalensis lib.
de summo bono cap. 1. Diabolus
est serpens lubricus, cuius si capi-
ti, id est primæ suggestioni non
resistitur, totus in intima cordis,
dum nõ sentitur illabitur. S. Hie-
ron. epist. 34. Et Sancti corruunt,
si fuerint negligentes. quare
quia maledictus qui facit opus
Dei negligenter. At verò ab eo
Deus omnia sua tollit quem maledi-
cto subiectum videt. Opera verò no-
stra bona sunt verè res Dei. Sic enim
habet S. Ambr. lib. 1. de Cain. & A-
bel. cap. 10. Quidquid sanctum
cogitaueris hoc Dei munus est,
Dei inspiratio est, Dei gracia.
Præterea illud viris Deum timentibus*

bus occurrere debet, quod inculcat Nazianz. Orat de fuco. Illud velim non ignores, rugam tibi turpiorem esse, quàm maxima vulnera ijs, qui in sæculo viuunt: nec enim tam notabilem ac conspicuam in sordidis, quàm in puris vnius coloris vestibus labes aliqua fæditatem habet. & cui plùs datum plùs ab eo requiritur: quò plura in seruum suum contulit Deus, eò magis offensa illi displicet. aliquo suo modico nauo, modico vitio, grande scandalum secularibus vir facit in opinione virtutis constitutus: & quod in ore secularis veluti ruga habetur, ex ore illius si processerit, velut blasphemia notatur. Adde quod dixit Saluianus lib. 3. de prouid. Voluit Saluator vt quàm est pura pupilla, tam pura sit Christiani vita. Parua sapè credimus quæ non parùm infirmiores afficiunt,
parua

super omnes seruos Dei. 63

*parua quæ non parum Deo displicent,
quæ Spiritum Sanctum à nobis auer-
tunt. S. Bernar. serm. 3. de Ascens.
Domini. Ipsi Apostoli Spiritu S.
repleri nequiverant, quia carni
Dominicæ et si Sanctæ inhære-
bant. quàm paruum hoc vitium si
vitium! quàm exilis imperfectio
aliquo affectu non pure supernatura-
li, et si honestissimo, fuisse occupatum:
& tamen hæc macula Spiritum San-
ctum, tam necessarium non uni alicui
personæ, sed totius mundi conuersio-
ni, Christi glorificationi, inhibebat!
S. Petrus ut docet S. Tho. 2. 2dæ q. 43.
à 2. ad 2. ex quodam pietatis affectu
in Christum, volebat passionem impe-
dire, & dixit. Absit à te Domine,
non erit hoc. & statim audiuit.
Vade post me Sathana, quia non
sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ
hominum. Ita idem Petrus non
admittebat lauari sibi pedes & di-
ctum*

Et tunc est illi: Si non lauero te, non habebis partem mecum. Affectum autem eiusmodi inter carnalem & factum, & spirituales, notat esse medium B. Laur. Iustin. fascic. amor. c. 3. dicit q̄, eum esse, qui se pariter cum dilecto Deo diligit, & non solum Deum sed & delectationem propriam, diligendo Deum diligit, & non nisi cum difficultate carentiam eius quem diligit, patitur, & talis fortasse non in paucis Dei seruis reperitur.

4. Et tamen paruis lapsibus
fumus obnoxij.

Et verum hoc est quod S. Diadochus cap. 77. docet. Paucissimorum est, lapsus suos perfecte cognoscere. & S. Gregor. in Psal. P enit: Sancti viri licet iam magna charitate luceant, aliquas tamen peccati nebulas, veluti quasdam noctis

super omnes seruos Dei. 65

modis reliquias nolentes tra-
hunc. *S. Isid. Hispal. lib. 2. sent.*
c. 18. Quamuis in hoc sæculo
magnâ iusticiæ quisque claritate
resplendeat, nunquam tamen
ad purum peccatorum sordibus
caret. *Imò cum detractio sit ex suo*
genere graue ac mortiferum crimen
iuxta S. Tho. tamen iuxta eundem
2. 2de q. 73. à 2. ad 2. Paucos esse
vel nullos, qui non sint detra-
ctionibus dicendis obnoxij. *S.*
Chrysof. lib. 1. de compunct. cordis.
A vicio temerarij iudicij, neque
sæculi homines, neque Monacho-
rum vllum facile inuenies libe-
rum.

5. Sæpe nec puras habent, nec
veras virtutes.

S. Bern. 72. in Cant. In tempo-
re & corpore isto, nulla nostra
virtus ad purum ita defæcata
erit,

erit, nulla ita suauiſ & mera, vt Sponſo *Chriſto* habilis ſit ad portandum, & nimirum, ſi ipſæ quoq; iuſtitiaſ noſtræ, omnes ad lumen veritatis inſpectæ, velut pannus menſtruatæ inueniantur, iniuſtitia� deinceps quales reputabuntur? Si lumen quod in nobis eſt, tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quantæ erunt? *Cassiannus coll. 14. cap. 6.* Impoſſibile eſt vnum eundemq; hominem ſimul vniuerſis fulgere virtutib⁹, quas ſi quis voluerit pariter affectare, id in eum incidere neceſſe eſt, vt dum omnes ſequitur, nullam integram aſſequatur. *quanquam hic locus explicari debet de prima acquisitione virtutum, quas omnes ſimul querere impoſſibile eſt: tamen quantum hoc ſit iugum ſervorum Dei, cum pauci inueniantur, qui ſint in poſſeſſione, & non potius in acquisitione.*

sitione! Sed illud non leuius quod ostendit S. Climacus gr. 8. coll. 4. Quandoq; dæmones, cùm saturitate fuerimus distenti, compungunt nos: rursus cùm ieiunauerimus obdurant, vt seducti lacrymis, parenti vitiorum gulæ, ac delicijs nos ipsos exponamus. en quantum periculum, & quàm fallax! Sed & illud non minus de quo Richard. in 6. Cant. Dulcis in Deum affectus, quodammodo carnalis est & fallax; & humanitatis interdum potiùs quàm gratiæ, cordis quàm Spiritûs, sensuualitatis quàm rationis, ita vt magis accedat aliquando ad minus bonum, & minus ad maius. Sed licet etiam signa in nobis appareant virtutum nondum absq; metu relinquimur. S. Bern. libro 2. consid. 6. Quàm multæ quas putaueras fruges, diligenter inspectæ, vepres
po-

potius apparebunt! imò ne vepres quidem: annosæ & veteranosæ arbores sunt, sed non fructiferæ, nisi fortè glandium, aut siliquarum quas porci manducant. *Audiamus etiam S. Basil. reg. 17. breu. De verbis ipsis quid sentiat bonis.* Licet verbum ipsum quod dicitur, genere ipso de numero sit bonorum, tamen nisi ad ædificationem fidei dirigatur, nequaquam propterea quòd bonum sit, liber sit à periculo, qui illud locutus sit, quippe, qui videlicet ex eo, quòd ad ædificationem illud non accommodauerit, contristate noscitur Spiritum Sanctum Dei.

6. *Multa pericula à seipsis patiuntur.*

Iam verò corpus quod corrumpitur aggravat animam, & sensus nostri

stri nobis insidiantur. de gustu circa
ipsam aquam monuit S. Antonius
S. Paulum simplicem. Non minus
per aquæ abundantiam, phan-
tasias animæ fieri, quam per vi-
num calorem corporis incresece-
re. Oculos vocat S. Greg. 21. Moral. 2.
Raptores ad culpam: quisquis
enim per has corporis fenestras
incauté exterius respicit, ple-
rumq; in delectationem peccati
etiam nolens eadit, atq; obliga-
tus desiderijs incipit velle, quod
noluit. S. Hieron. ad Eustachium
scribens, monet. Nullum aspectum
esse tutum. Eccli. 3. Nequius o-
culo quid creatum est? De lin-
gua idem cap. 28. Multi cecide-
runt in ore gladij, sed non sic
quasi qui interierunt per linguã
suam. Et vniuersim S. Iacob. c. 2.
In multis offendimus omnes.
& Eccl. 2. Non est homo iustus
in

in terra, qui non peccet. *Nostra mens quàm fluxa, quàm facile dilabitur cum oramus; & de hoc malo scripsit S. Ambr. lib. 1. de Cain. & Abel. c. 9. An nescis quàm graue sit in Oratione contrahere peccatum ubi speras remedium? certè Dominus per prophetam docuit hoc graue esse maledictum; dicens: & oratio eius fiat in peccatum. Et Iulius Papa epist. ad Episcopos Ægypti, de distractionibus mentis, alijsq; negligentijs quæ inter sacrificandum accidunt, ita scripsit. Cùm omne crimè atq; peccatum oblati Deo sacrificijs deleatur: quid de cætero pro delictorū expiatione dabitur, quando in ipsa sacrificij oblatione peccatur? Nam vt docuit Tertull. lib. de Orat. cap. 10. Sit de tali Spiritu emissa Oratio, qualis est Spiritus ad quem mittitur: nequit enim.*

enim agnosci à Spiritu S. spiritus inquinatus, aut tristis à læto, aut impeditus à libero. nam Adversarium recipit nemo, nemo nisi comparem suum admittit. Debet itaq; conari qui orat, vt sit quodammodo tam purus, tam expeditus ab omni nœuo, atq; ipse Spiritus Dei. S. Ephrem etsi minus, multum tamen ab orante requirit, *serm. de virginit.* Esto totus orationis tempore velut cælestis Angelus, sicq; contende vt oratio tua sit sancta & pura, immaculata & irreprehensibilis, vt cùm illam sursum ascẽdere viderint, portæ cælestes, gaudentes vtrò confestim aperiant ei: vt ipsam cernentes Angeli & Archangeli cuncti, lætantes illi occurrant, & coram Sancto atq; excelso throno, immaculati Domini, ipsam offerant: sic ergo semper Orationis
horâ

horâ esto Deo coniunctus, vt
 Cherubim atq; Seraphim. *Et ta-
 men aduertit S. Hieron. adu. Lucif.*
 Conueniat vnusquisq; cor suum,
 & in omni vita inueniet, quàm
 rarum sit fidelem animam inue-
 niri, vt nihil ob gloriæ cupidita-
 tem, nihil ob rumusculos ho-
 minum faciat. Neq; enim statim
 qui ieiunat, Deo ieiunat: aut
 extendens pauperi manum, Deo
 fænerat: vicina sunt vitia virtu-
 tibus, difficile est Deo iudice ef-
 se contentum. *B. Lauren. Iustin.
 comp. & compl. perf. Christ. col. 19.*
 Rarus profectò reperitur, qui so-
 lo testimonio contentus sit diui-
 no. *B. Damiani his subiungendus
 lib. 5. epist. 3.* Quid prodest, quid
 quid homo faciat, si hoc non
 placeat Deo?

7. Debent omnia perfectis-
simè operari.

*Ad perfectionem verò illamq; ma-
ximam quomodo obligamur, non in
sola duntaxat oratione, sed etiam in
alijs actionibus, docet S. Thomas
opusc. 62. Diligentiam appone-
re debemus, vt singula opera
nostra quantum vnquam melius
possumus, faciamus ex omni vir-
tute Domini Nostri Iezv Christi,
& cum omni desiderio trium-
phantis & militantis Ecclesiæ, &
sub nomine Creatoris. quasi to-
ta salus nostra & omnis laus Dei,
& vniuersitatis vtilitas ex vno
opere dependeat: quasi nun-
quam ad id opus reuersuri, neq;
aliud postmodùm facturi. Pas-
siones verò nostre seruo Dei iuxta
S. Ambr. lib. de arca & Noë cap. 25.
ita debent menti, id est rationi, vt*

D olera

olera rustico esse subiectæ. postquam verò hæc omnia feceritis, dicite serui inuiles sumus.

8. In feruore læpe superantur in suo genere à Filijs huius mundi.

Clamabat olim S. Bern. serm. 1. de altit. & bassit. cordis. Magna confusio, magna valdè, quòd ardentius illi, id est filij mundi, perniciose desiderant, quàm nos vtilia; citius illi ad mortem properant, quam nos ad vitam, &c. vilescunt eis omnia pro desiderio minoris fortè rei, quam alteri cæperint inuidere. idèo iuxta mentem B. Laur. Iustin. lib. de Obedient. cap. 21: Surgent in iudicio cum seruis Dei, & ex sua cordis ambitione, redargutione illos dignos esse ostendent, tanquam sollicitudine & affectione inferiores.

riores. Et paulò post. Filij mundi se faciunt gehennæ Filios, vt attollantur honoribus, cæteros præcellant laudibus, atq; terrenis ditescant opibus. Serui Dei verò cæleste vocantur ad Regnũ, & adire pænè recusant, &c. meliùs illis fuerat viam veritatis nõ agnouisse, ac virtutum arduum iter nõ initiasse, quàm post agnitum & inchoatum retrorsum ire.

S. Theodorus Studita serm. 17. in æstat. Scelus est operarios carnales promptiùs opifica tractare, nos spiritualia studia segnes & dissolutos adire: illos sudore fluentes à laboribus non abstinere, nos contentionis Monasticæ fastidio duci. Itaq; scelus est, si opifex aut mercator ob lucrum, miles ob stipendium plura sustineat, quàm ego propter calum. S. Chrysost. hom. 79. ad pop. Si Deus nostrum in Ora-

tionibus torporem & negligenciam exquirat, & quòd in eius conspectu positi & orantes, neq; tantum ei præbeamus honorem quantum Dominis serui, quantum Ducibus milites, quantum Amicis Amici, nunquam veniam habebimus? nunquid excusationem assequi poterimus? non arbitror ego. *ubi videtur innuere, eiusmodi torporē esse irremissibilem.*

9. Nec satis mala cauere, nisi bona fecerimus.

Sed licet nulla mala admiserimus, si tamen bona nulla egerimus, minime saluabimur, audi S. Basil. orat. quòd mandata præterimus. Arbo-rem plantauit quidam in vinea sua Lucæ 12. & venit quærens fructum eius & non inuenit: & ait Vinitori, iam tres anni sunt quibus venio quærens in ea fru-

ctum

Atum nec inuenio, excide illam
ne terram occupet. Alibi verò
clariùs hoc ostendere iudicium
videtur: cùm dicit; Discedite
à me maledicti, esuriui enim &c.
Hoc enim non aliquid eorum,
quæ prohibentur; sed eorum,
quæ sunt imperata, negligenti-
am atque omissionem infert.
Multa quoq; similia inuenimus,
quibus facilè ostenditur, quòd
non solùm, qui male faciunt di-
gni sunt morte, ac igne inextin-
guibili cruciabuntur, sed etiam
qui officium deserunt, ac bene-
facere minimè curant, cum eis
vnâ damnabuntur. Nec solùm,
ij sed etiã qui quod boni agunt,
negligenter agunt, pænas omni-
nò dabunt. Scriptum est enim.
Maledictus homo qui facit opus
Dei negligenter. *Atqui bonum
ex integra causa? itaq; solùm illud*

est bonum in quo nullus est defectus, quàm verò paucula eiusmodi in nobis ! ideo humiliemur sub potenti manu Dei, & salutem nostram in timore & tremore operemur, satagentes certam facere vocationem nostram per bona opera. Altus nobis praefixus est scopus. Estote perfecti sicut & Pater vester qui est in caelis.

10. Debent practicè cognoscere Deum.

Hac est vita nostra, ait Euangelium, cognoscere Patrem Deum, & quem misit Filium. Quid verò sit cognoscere, docet Clemens Alex. lib. 3. pedag. cap. 1. Qui Deum cognoscet, ei assimilabitur, & quàm paucissimis fieri poterit indigens fiet, solus autem Deus re nullâ indiget.

II. Magnam debent quæ-
re humilitatem.

S. Diadochus dixit & verè, c. 95.
Res est difficilis ad comparan-
dum, humilitas at verò *S. Cypr.*
de Christi Natiu. Fundamentum
sanctitatis semper fuit humilitas.
S. Chrysost. in acta hom. 30. Mater,
radix, alitrix, & fulcimentum, &
vinculum bonorum humilitas.
Sed quàm sit difficilis, cognoscitur ex
suis effectibus, quos enumerat Beatus
Laur. Iustin. de compunct. Stat
subiectus humilis, prostratus o-
mnibus, Deo deuotus, beneuo-
lus fratribus, non contradicit,
non murmurat, non irascitur,
non reddit malum pro malo,
neque maledictum pro maledi-
cto, accusatus tacet, iniurijs la-
cessitus orat, tentationibus pro-
batus sustinet, laboribus graua-
us ministeria perficit.

12. Vitia excisa repullulant.

Sed licet vitia exciderimus magno labore, & virtutes inseruerimus, facillimè & vitia redeunt, & virtutes intereunt. in quo infeliciores sumus latomis, qui licet grandi labore lapidem quadrent, nunquam tamen ille ad priorem figuram redit S. Bern. serm. 58. in Cant. Credite mihi & vitia putata repullulant, & efugata redeunt, & reaccenduntur extincta, & sopita denuò excitantur. & hoc quidem licet aliquis omnia penitus vitia sustulerit: nam si partem reliquerit etiam minimam, ait S. Chrysof. hom. 19 ad pop. Ne mihi dicas maiorem partem expediui, sed nisi totum emendasti, nondum te quidquam fecisse puta. hoc enim exiguum neglectum, & omne reliquum destruit. sæpiùs namq; domos

super omnes seruos Dei. 81
mos ædificantes homines, & te-
ctum imponentes, vnius regulæ
excussæ curam non gerentes, to-
tam domum perdiderunt.

13. Iudicia Dei admiranda,
& occulta.

*Plorabat olim, vt in Schola ss. Pa-
trum fol. 180. scribitur B. Bertran-
dus Ord. S. Dominici, idq. plorabat
continuò, rogatus causam, dedit.
Cur non amarissimè fleam, cum
non certò sciam, an æternæ salu-
tis compos sim futurus? idem de-
plorabat S. August. Soliloq. cap. 29.
Magna sunt Iudicia tua Domi-
ne Deus, Iudex iuste, & fortis,
qui iudicas æquitatem & inseru-
tabilia facis & profunda, quæ
cùm considero contremiscunt
omnia ossa mea, quoniam non
securatur homo super terram ;
vt seruiamus tibi piè & castè cun-*

His diebus vitæ nostræ in timore; & exultemus tibi cum tremore, ut non sit seruitium sine timore, neq; gaudium sine tremore, & non gloriatur accinctus æquo & discinctus, neq; gloriatur ante te omnis caro, sed pauescat & contremiscat à facie tua, cum ignoret homo utrum amore an odio dignus sit, sed in futuram omnia reseruantur incerta. Vidimus enim multos Domine & audimus, quod utiq; sine magno tremore non recolo, sine multo timore nõ cõfiteor, ascendisse primitus quodãmodo vsq; ad cælos, & inter sidera nidum suum collocasse. postmodum cecidisse vsq; ad abyssos, & animas eorum in malis obstupuisse. Vidimus stellas de cælo cecidisse ob impetũ ferientis caudæ Draconis; & eos qui iacebant in puluere

uere terræ, à facie subleuantis
manûs tuæ, Domine, mirabili-
ter ascendisse. Vidimus uiuos
morientes, & mortuos à morte
surgentes, & eos qui inter Filios
Dei ambulabant in medio lapi-
dum ignitorum quasi lutum ad
nihilum fluxisse. Vidimus lu-
cem obtenebrasse, & de tenebris
lucem processisse, quia publicani
& meretrices præcedunt Incolas
in regno cælorum, filij autem
Regni eiiciuntur in tenebras
exteriores.

C A P V T V.

GRAVE IUGVM SUPER
PECCANTES.

I. Misericordia peccantis, quo-
ad animam.

Dum peccas mortaliter, amittis
Deum, qui erat tuus: amittis
Deum. ater-

aeterna hereditatis iura, quod est
 multò plus, quàm totius mundi re-
 gna amittere. Feditatem in oculis
 Dei atq; Curia celestis immanem
 contrahis. S: Ambr. I. de offic. c. 12.
 Conscientia peccatoris grauius
 fæter omnibus sepulchris. Tra-
 ditur peccator, ait Tertul. lib. de
 fuga. diabolo tanquam carnifici
 in pænem. teste S. Chrysoft. hom. 30.
 ad pop. Peius est peccare, quàm
 à demone obsessum esse, teste
 S. Aug. in expof. epist. Rom. Unus
 peccando, animam suam diabo-
 lo vendit, accepto tanquam pre-
 tio dulcedine voluptatis. Pec-
 cans suam voluntatem pluis facit
 quàm Deum, atq; ita bono infinito
 preponit: imò bono infinito præfert
 demonis voluntatem. Bestiâ efficitur
 ingrator, quæ suos Genitores, & Be-
 nefactores amat, cognoscit enim
 bos possessorem & asinus præse-
 pè Do.

pè Domini sui. Insuper deuenit eò
impietatis peccator, vt Christum si-
birursus crucifigat. Complexus ali-
qua horum S. Chrysof. cum 23. hom.
ad pop. dixit. Hominem malum,
peioresse bestiis & dæmone.
imò non quocunq; dæmone, sed ipso
Lucifero. Nam Lucifer se tantum
voluit Deo similem esse: non verò se
pratulit. Sed peccator millies vilio-
rem creaturam, scilicet voluptatem
propriam præfert Deo, & hanc præ
Creatore eligit. Contrahit denique
quendam in anima lethargum: quod
in Iona cap. 3. exprimitur, ita vt ni-
hil curet et si illum barathrum & mil-
le pericula circummugiant. Omnia
opera inficit, vt feda & enormia Deo
compareant. Sed verius est mors
quam lethargus, siquidem excitari
non potest viribus uatura Ezech. 18.
Anima quæ peccauerit ipsa mo-
rietur. S. Aug. in Psal. 70. Duas

vicæ sunt, vna corporis, altera animæ; sicut vita corporis est anima, ita vita corporis Deus est, quomodo si anima deserat, moritur corpus: ita si Deus deserat, moritur anima. atq; ita putidissimum cadaver efficitur. Amplius dixit S. Bern. serm. de S. Benedicto. Sicut caro porcina, cum comeditur, nostræ adhæret carni, ut iam sit vna caro: sic transgressor præcepti Dominici, spurcos sibi sociat spiritus, & adhærendo eis vnus cum eis efficitur dæmoniorum.

2. Est certa mensura peccatorum, etsi ignota nobis.

Qui operatus omnia in pondere & mensura, etiam statuit peccatorum numerum, quem ubi miser attigeris, non apponet misereri Deus. Sed hoc terribile negotium explicet nobis
S. Greg.

S. Greg. 25. Moral. 9. Iusto Dei iudicio augeri culpa permittitur, ut ad feriendum altiùs quandoq; cumuletur. *Hinc 1. Thessal. 2.* Ut impleant peccata sua semper. *Psal. 68.* Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, ut non intrent in iusticiam tuam. Hinc de Domino dicitur. Immisionem per Angelos malos, viam fecit semitæ iræ suæ. Cor prioribus peccatis aggrauatum, iustè permittit etiam subsequencibus malignorum spirituum persuasionibus falli, quod cum dignè culpa trahitur, reatus eius in pæna cumulatur. Vnde & iræ suæ Dominus viam fecit de semita, latior enim est via quàm semita. *Gen. 15.* Nondum completa sunt peccata Amorrhæorum. *Deut. 32.* Ex vinea Sodomorum vitis eorum, & propago eorum ex Gommorra,

morrha, vva eorum vva fellis, &
 botrus amaritudinis in ipsis, fu-
 ror draconum vinum eorum, &
 furor aspidum insanabilis. Non-
 ne hæc omnia congregata sunt
 apud me, & signata in thesauris
 meis, in die ultionis reddam eis.
 Quam multa eorum mala enar-
 ravit? & tamen illico adiungit.
 In tempore quo lapsus fuerit pes
 eorum. ecce atrocissima illorum
 facinora describuntur, & tamen
 ad ultionis diem adhuc sequens
 lapsus aspicitur. (*ad diem nempe*
ultionis, quem sibi Iustitia Dei præ-
fixit post certum numerum & pondus
peccatorum) quo eorum culpæ cu-
mulentur. de quo ipso monuerat
S. Ephrem. Parænes. 47. Vide ne
præscriptum tempus impleatur,
aliudque tempus non inuenia-
mus.

3. Peccatum multa mala affert in corpore & temporalibus.

Certè iudice S. Chrysoft. hom. 5. de penit. Ex peccato bella, morbi, atq; omnes quotquot nos premunt passionēs. S. Hieron epist. 2. ad Heliōd. Nostris peccatis Barbari sunt fortes, nostris vitijs Romanus superatur exercitus. Quia lex apud Deum insuperabilis, quam S. Greg. 9. Moral. 17. his verbis exponit. Delinquenti Dominus nō parcat, quia delictum sine ultione non deserit: aut enim ipse hoc homo in se pænitens punit: aut hoc Deus cum homine vindicans punit. Deus enim summa sanctitas, itaq; peccato summè aduersatur, & si hoc verum de omni peccato, multò magis de nostro. Peccavit Lucifer, sed pro illo Christus non fuit

passus, nunquam illi fuit remissum,
 nunquam vidit aliquem ob pecca-
 tum punitum: quod in nobis euenit,
 & aggrauat quocirca necesse est ut
 vel nos puniamus in nobis ipsi, & ita
 iuxta condignum puniamus, ut nihil
 supersit pœnæ: vel Deus puniet, sed
 terribile est incidere in manus
 Dei uiuentis. & quidem iuxta
 S. Chrysof. hom. 46. ad pop. Maxi-
 mē oportet timere peccantes,
 cū graue patimur nihil. cū
 enim particulares exigit pœnas
 Deus, leuem nobis fecit ex his
 retributionem. cū autem in
 singulis peccatorum longanimi-
 ter agit, ad magnam in talibus
 permanentes, ultionem seruat.
 Nam peccatum non tantū postulat,
 sed etiam extorquet vindictam. Au-
 diamus de hac re S. Massiliensium
 Episcopum Saluianum lib. 1. de gu-
 bern. Gen. 18. Clamor Sodomo-
 rum

rum multiplicatus est nimis.
Pulchrè clamorem in se habere
dixit peccata. Grandis absq; du-
bio peccantium clamor est, qui
à terra ascendit ad cælum. Qua-
re autem peccata hominum qua-
si clamare testatur? Scilicet quia
cædi aures suas Deus dixit cla-
moribus peccatorum, nè diffe-
ratur pæna peccantium. Et verè
clamor & quasi grandis clamor
est, quando pietas Dei peccato-
rum clamoribus vincitur, vt pec-
cantes punire cogatur. *hoc ipsum*
idem S. Pater profequitur ibid. lib. 4.
Vim facimus pietati Dei, ac ma-
nus quodammodo afferim⁹ mi-
sericordiæ suæ: ac sicuti illi so-
lent qui munitissimas vrbes ob-
sident: aut firmissimas arces vr-
bium capere, ac subruere conan-
tur; omnibus absque dubio eas,
& telorum, & machinarum ge-
neri-

neribus oppugnant: ita nos ad expugnandum misericordiam Dei, omni peccatorum immanium scelere, quasi omni telorum genere pugnamus *Isaia 15*. Ecce omnes ignem accenditis, & vires præbetis flammæ: ingredimini in lucem ignis vestri, & flammæ quam accendistis.

4. Hæc ipsa mala etiam peccatum veniale ex parte inducit.

Vniuersim de quocunq; peccatore dixit S. Cyprianus de Cardin. oper. Christi. Non pertinet ad te Domine, nec extuis est, qui te non diligit: nec diligit qui te scienter offendit. & *S. Basil. proem. in reg. fus. ita argumentatur.* Quis est Filius, qui propositâ ipsi Parentis gratiâ, cum in rebus maioribus ipsi obsequatur, in ijs quæ leuio-

leuioris momenti sunt, prudens hoc est sciens volens, ipsum velit offendere, ac non multò magis illorum Apostoli verborum meminerit. Nolite contristare Spiritum Sanctum in quo ob signati estis. Itaque qui scienter etiam in paruis peccat ad Christum non pertinet, & Spiritum S. contristat. unde merito *Cassianus coll. 14. c. 11.* Omnis cogitatio non solum turpis sed etiam otiosa, & à Deo quantumcunq; discedens, à perfecto viro immundissima fornicatio deputatur. & *S. Dorotheus serm 20.* Longè melius est corpus tuum & omnia perire simul, quam lædi animam etiam in re minima. imò *S. Hieron. epist. 14. ad Celant.* Nescio an possimus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur: estq; ille prudentissimus, qui non tam

con-

cōsiderat quod iussum est, quān-
 quis iusserit, nec quantitatem im-
 perij, sed imperantis cogitat di-
 gnitatem, quæ infinita est. *Ipsa
 boni dilatio non sub graui peccato im-
 perati, certè valdè venialis est culpa:
 audi tamen de ea S. Bern. epist. 108.*
 Aduertè hanc dilationem quam
 tu tibi indulxisti, esse iniuriam
 Dei: non esse annum placabi-
 lem Deo, sed discordiæ cum Deo
 seminarium, iræ fomitem, nu-
 trimentum apostasiæ; qui spiri-
 tum extinguat, gratiam inter-
 cludat, teporem afferat, qui Deo
 solet vomitum prouocare. *Sic
 tantum malum est differre bonum,
 quantum putas malum est ipsum pa-
 trare malum, & malum contra infi-
 nitum bonum. & licet illa verba
 S. Bernardi directè impetant eum
 qui differebat ingredi statum religio-
 sum: ad quamcunq; tamen boni di-
 dilatio-*

lationem optimo iure extenduntur.
De venialibus certè loquitur S. Aug.
hom. ult. ex 50. quod sint velut sca-
bies, quò plura sunt necant, sci-
licet dispositivè sicut morbi, & no-
strū decus exterminant. S. Cesar.
Arelatensis, quòd sint pustulæ, &
quasi horrendâ scabie repletia
animam, & horrendam facien-
tia. Et ita mentis nostræ oculos infes-
cant ut lumen divinum non percipi-
ant. Ita S. Bernard. de Conuers.
ad Cler. cap. 21. Odibilis macula
quæ beatam adimit nobis visio-
nem, & execrabilis negligentia
quâ dissimulamus interim illius
oculi, scilicet interni, mundatio-
nem.

5. Alij effectus peccatorum
venialium.

Ne venialia contempnarius, atten-
damus quid dixerit S. Bern. serm. 1.

in Conuers. S. Pauli Cauete deinceps nequis parua reputet, quamlibet parua, si scienter delinquere conuincatur. Nemo dicat in corde suo, leuia sunt ista, non curro corrigere, non est magnum si in his maneam venialibus minimisq; peccatis. Hæc enim dilectissimi impænitentia, hæc blasphemia in Spiritum Sanctum, hæc blasphemia irremissibilis. *Et qui negligunt venialia, ruere in mortalia permittuntur. ita S. Greg. 3. p. pastor. cap. 14.* Qui peccata minima flere, ac deuitare negligit, à statu iustitiæ, non quidem repente, sed partibus, totus cadit. *S. Isid. Hispal. lib. 2. sentent. cap. 9.* Iudicio diuino in reatum nequius labuntur, qui distringere peccata sua minora, contemnunt. *Et terribile est quod S. Greg. 3. p. pastor. reliquit.* Nonnunquam
 dete-

deterius in parua, quam in magna culpa peccatur: maior enim quò citius agnoscitur, eò etiam celerius emendatur: minor verò dum quasi nulla creditur, eò peius quò & securius in vsu retinetur. *Certè leue est in oratione mente distrahi, dum oratio non est ex precepto, at illud quanti fecerit Cassianus coll. 23. cap. 27.* Non iniuste, non solùm leui peccato, sed etiam grauissimo impietatis crimine adstringitur, qui precem Domino fundens, subitò à conspectu eius, quasi ab oculis non videntis, nec audientis, cogitationis improbæ vanitatem secutus, abscesseris. *Leue est mendacium quod in nullius damnum vergit. at S. Dorotheus serm. 9. dixit.* Nullus mendax adhærere vnquam Deo, aut vniri potest. *Quia, vt S. Bern. serm. 59. in Cant.* Noa

E

potest

potest virtus pariter cum vitijs
 crescere. Imò S. Hieron. cum nu-
 merando alia vitia, etiam menda-
 cium recensuisset asseruit. Quoties
 vitijs vincimur, Deum negamus.
 Veniale etiam quodammodo ad sa-
 dus cum dæmone disponit: ita enim
 S. Macarius hom. 27. vniuersim de
 peccatis loquitur. Ex propolito, id
 est deliberatè, vitiosi sunt hi, qui
 suam ipsorum voluntatem vitio
 tradiderunt, delectantur cum il-
 lo, amicitiamque contrahunt:
 huiusmodi cum Sathana pacem
 habent. Venialia etiam aliquomo-
 do irremissibilia sunt, si voluntariè
 fiant S. Chrysostr. serm. de Cant. David.
 Qui volens delinquit, vel spontè
 furit, dæmon est; neq; veniam
 ab hominibus, neq; misericor-
 diam promeretur.

6. Venialia præparant ad
mortale.

*Quomodo à venialibus ad mortalia
sit descensus explicat S. Ioan. Chry-
sost. hom. 19. ad pop. Exiguum ne-
glectum, & omne reliquum de-
struit. Sæpius namq; domos æ-
dificantes homines; & tectum
imponentes, vnius regulæ excus-
sæ curam non gerentes, totam
domum perdiderunt: & in ve-
stimentis idem euenire, quis cer-
nere non possit? etenim parua
in illis facta scissura non resarci-
ta, magnam facie disruptionem.
Hoc & in torreatibus multoties
euenit. etenim si illi vel mini-
mum cæperint ingressum, totum
introducunt fluentem. & Cassia-
nus lib. 5. instit. cap. 20. de veniali-
bus gula, ita loquitur, vt ad reliqua
extendi possit. Qui gulæ super-*

fluos inhibere appetitus non potuit, quomodo æstus carnalis concupiscentiæ extinguere valebit? & qui non quiuit passiones in propatulo sitas peruidiasque compescere, quomodo occultas, nulloq; teste prurientes, poterit debellare? *S. Isid. Hispal. lib. 2. sent. cap. 19.* Experimento, vel contemptu minorum peccatorum, maiora committuntur.

7. Mortale trahit in aliud
mortale.

Hoc in peccato, maximè mortali, pessimum est, quia non diu solum est. S. Greg. hom. 11. in Ezech. Omne quod priùs committitur peccatum est, sed si citiùs penitendo non tergitur, iusto iudicio omnipotens Deus obligatam peccatis mentem, etiam in culpam alteram permittit cadere, ut qui
flendo

flendo & corrigendo noluit
mundare quod fecit peccatum,
incipiat peccato cumulare. *Idem*
in Ezech. hom. 9. Districta sunt
Omnipotentis Dei iudicia, &
qui peccatorem expectat diu ut
redeat, non redeunti atq; con-
temnenti, ponit adhuc ubi gra-
uius impingat. Peccatum quip-
pe quod per pænitentiam citius
non deletur, est & causa peccati,
aut peccatum simul, & causa, &
pæna peccati. Hoc autem nobis
cum tremore cōsiderandum est,
quomodo iustus & Omnipotens
Deus, cūm præcedentibus pec-
catis irascitur, permittit ut cæca-
ta mens etiam in alijs labatur..
Vnde Moses ait Gen. 15. Nondum
completa sunt peccata Amorr-
hæorum. & *Psal. 68.* Appone
iniquitatem super iniquitatem,
ut non intrent iniusticiã tuam.

& Osee 5. Maledictum & mendacium & furtum & adulterium inundauerunt, & sanguis tetigit sanguinem. Sanguis enim sanguinem tangit, quando peccatum peccato additur. *Apec. 22.* Qui nocet noceat adhuc, & qui fordidus est sordescat adhuc.

8. Facit vt Deus nesciat peccatorem.

Dum verò in hac miseria versatur peccator, incurrit quandam obliuionem apud Deum. S. Greg. in 1. Reg. cap. 4. Vnusquisq; ibi per peccatum proijcitur, vbi occultatur, & quasi perditus vbi sit nescitur; quando Iustitiæ lucem in qua Deus posuit eum, dereliquit. Hinc est quòd in paradiso post peccatum, primum hominem quærit. Adam vbi es? Hinc de mortuo Lazaro requirit, vbi posuistis eum?

9. Merita

9. Merita destruit, mortificat,
mala reuocat.

Quidquid antecedenter boni fuisti operatus, in peccatum incidisti, amisisti. ita Basil. epist. ad Chilonem. Qualem te inuenio talem iudico. Vbi Moysis tot pro Deo sumpti labores? nonne momento ad aquam contradictionis, quæ illi ingressum in terram promissionis prohibuit, perierunt? Quæ opera existens in mortali operatur, non sunt ad vitam æternam. hoc ostendit S. Arsenio ipse Dominus per visum. Qui haurit aquam de lacu, & mittit in collectaculum, ex quo alia parte effluat aqua. Sic qui aliqua bona operatur, sed quia mala etiam per peccata operatur: idèd pereunt & delentur etiam bona opera quæ faciunt. In sacculum nimirum pertusum,

ut hoc ipsum aliâ phrasi eloquitur
 Sacra scriptura, mittit pecuniam
 suam, Aggei. 1.

10. Vnius peccatum tota sæ-
 pe regna euertit.

Peccati malum non in solo peccan-
 te sistit, sed sæpè in totam communi-
 tatem, cuius ille pars, refunditur
 quoad penas temporales; sicut &
 meritum quoad beneficia huius tem-
 poris. ita Gen. 20. propter Pharaonis
 adulterium in Saram destinatum.
 Pharaonem flagellauit Deus pla-
 gis magnis, sed & domum eius.
 Ob peccatum Giezi lepra ad posteros
 manauit 4. Reg. 5. Hinc S. Basil. h. 8.
 in diuites auaros. Per paucos ma-
 la ærumnæque ad vniuersum
 populum sæpiùs perueniunt, &
 vnus ob noxam tota gens ali-
 quando euertitur. & hoc non rarò
 accidit. S. Aug. lib. 9. contra Iulian.

cap. 2. Quàm multa sunt divina-
rum testimonia scripturarum,
quæ Parentum peccatis obligant
Filios, numerare quis possit? cur
enim peccavit Chan & in eius
filio Chanaam vindicta prolata
est? cur pro peccato Salomonis
filius eius diminutione regni pu-
nitus est? cur peccatorum Achab
Regis Israël, in eius posteros pæ-
na dilata est? *Deus dixit Exod. 20.*
Ego sum Dominus Deus tuus,
fortis zelotes, visitans iniquita-
tem Patrum in filios, in tertiam
& quartam generationem. &
hoc ipsum non solum propter mortale,
sed etiam ob veniale accidit ita 4.
Reg. 24. dat Deus in directionem
regnum Israëliticum, propter vanam
gloriam Ezechie, ex qua thesauros
suos Legatis Babylonis ostentavit,
qui tamen aliàs Rex fuit sanctissimus.
Vide ergo o Peccator, quis contrate

rugitus populorum, qua accusatio
 consurget in die Iudicij; cum palam
 fiet plurimis quod propter tua pecca-
 ta vapularint: & quam penam de te
 postulabunt? Verum ob unius pec-
 catum non solum in corporalibus bo-
 nis, sed etiam in bonis aeternis multi
 (quod est longe horribilius) plectun-
 tur: dum illis gratia subtrahitur ef-
 ficax. Prædixit hoc fore Nathan ob
 peccatum Davidis, nam non tantum
 dixit, quod non esset recessurus
 gladius de domo eius. Sed hoc
 addidit. Itaque hæc dicit Domi-
 nus. Ecce ego suscitabo super te
 malum de domo tua, & tollam
 uxores tuas in oculis tuis, & da-
 bo proximo tuo, & dormiet cum
 vxoribus tuis in oculis solis huius.
 quæ erant peccata Absolonis & alio-
 rum futura.

**II. Beneficia promissa auer-
tit peccatum.**

*Hinc etiam oritur ut beneficia que
Deus destinauerat, imò promiserat,
non sequantur. patet hoc Iosue 7.
ubi post peccatum Achani Deus cla-
dem in populum suum immisit & ad-
didit, non ero vobiscum, & ta-
men Iosue 1. promiserat. Sicut fui
cum Moyse, ita ero tecum.
S. Chrysoſt. hom. 80. ad pop. Deus
cum aliqua dare bona pollice-
tur, indignos autem videt effe-
ctos, tunc sua reuocat promissa.
Et hoc contingit etiam propter ve-
niale. nam Deus promiserat Dauidi
2. Reg. 7. Requiem tibi dabo ab
omnibus inimicis tuis. & tamen
postquam numerauit populum, in
quo iuxta DD. non excessit venia-
lem culpam, etsi millia septuaginta
virorum fuerint illi peste sublata in
Eo panam*

penam huius peccati, etiam bella
sunt permiffa.

12. Reliquæ peccati im-
manitates.

*Sed fi placet intueri statum animæ
Diabolo per peccatum subiectæ, præ
oculis habeamus verba B. Isaie Abb.
Orat. 25. Sicut quando ab hoste
capitur ciuitas, imagines prioris
Regis euertit, leges condit, por-
tas veteres claudit, nouas ape-
rit &c. Sic etiam anima post fuf-
ceptum Baptifma (in aqua, vel re-
miffionem peccatorum, nam latiffimè
fumat nomen baptifmatis hoc San-
ctus, abfolutione Sacramentali) à dia-
bolo expugnata, qui eam pro li-
bidine fua euertit, atq; vaftauic;
exturbata veri Regis imagine,
fuam erexit, fecitq; vt miferæ
anima, sæculi iftius curis & foli-
citudinibus vacaret. destruit itaq;
hostis*

hostis per peccatum, in anima gratiam Dei, quæ est veri Regis insigne, virtutes infusas, dona Spiritus S. imò ipsam Regem verum in patibulum agit. ita enim B. Petrus Damiani serm. 48. fieri ex S. Paulo docet, atq; monet ne fiat. Vide ne rursus tibi metipsum crucifigas Filiū Dei, & hostem tui habeas, rursus fabricans crucem, in qua crucifigatur ille, qui resurgens ex mortuis iam non moritur &c. Cū enim eleuaste, & ambulas collo extento, caput Altissimi spinarum multiplicitate contorques. cū ponis oculos tuos ut non respicias cælum, & voluptuosis carnis tuæ moribus moueris & traheris, durioribus clavis pedes Omnipotentis transuerberas: ab inferiori inferis supplicium dum momentaneā voluptate voluntate tu Domini ex-

cludis. Cùm prosperaris in ini-
 quitate, fœlici cursu rerum, pec-
 cata peccatis cumulans, clauum
 ponis in illius dextra, quem de
 suis bonis persequi non desistis.
 Cùm verò abundantiori tristitiâ
 absorberis, & tuam impietatem
 pietati Dei præponderas, sini-
 stram eius transfigis : & conce-
 ptum furorem, furore tuæ de-
 sperationis amplificas. Deniq̃
 cùm præsumis defendere quod
 fecisti, lancearum ictum lateri
 Saluatoris intorques. *Hoc verò
 posito; subiungo decretum S. Grego-
 rij lib. 2. in 1. Reg. cap. 1.* Rationis
 lex exigit, vt qui Conditorem
 persequitur, veniâ defraudetur.
 cuius prece illud peccatum in-
 dulgetur, quod in ipsum Indul-
 torem comittitur? Quis pro eo
 Omnipotentē Patrem obsecrat,
 qui coæternum vnigenitum in-
 mor-

mortem damnat. & lib. 2. inc. 3.
Peccare & de Dei misericordia
presumere, pelago eius Iustitiæ,
est exponi.

C A P V T VI.
G R A V E I V G V M S V P E R
P Æ N I T E N T E S.

I. Quia sæpè fit pænitentia
Iudicra.

HOc punctum è parabola qua-
piam facile percipiemus. Fin-
gamus; Occidit quispiam nefarie &
crudelissimè Regi potentissimo, ac suo
maximo Benefactori, optimum ac di-
lectũ unicè unicumq; Filium. Depre-
catur. Pœnitet me vehementer huius
facinoris, o Rex optimè: & ut vi-
deas quàm pœniteat me vehementer,
in satisfactionem, unam tibi stipulam,
vel paleam offero. O indignitas! il-
ludis offenso qui taliter satisfacit.

Sec.

Sed, annon etiam nos occidimus Christum Domini? & illum Christum? quid damus? quâ satisfactione dolorem testamur? unius scilicet Oratiuncula idq; tepidissimâ prolatione. Dicat rursus ille sicarius. Amate me Rex, & summè amo. Vis scire quantum? minùs certè quam hoc lutum hanc bilem à me vomitu reiectam. nam mallera te mori & occidi ab aliquo, quàm ut mihi aliquis tollat hoc lutum: scilicet citius peccabo mortaliter; quàm auri, argenti, meeq; voluptatis iacturam patiar, iram & bilem meam deseram: & licet aliter hoc ore tenus dicam, experire annon ita reipsâ faciam. Nemo mihi tollat meam bilem quam collegi contra inimicum: nemo persuadeat ut petenti propter te condonem: ut ad vetera amicitia iura redeam: & ita mente summè amo. Audite hæc celi & obstupescite vehementer.

2. Sæpè inefficax propositū.

Iam verò ad omnem dolorem qui peccata aboleat, requiritur propositum efficax de cætero non peccandi. Iratus est quispiam alteri, & proponit irâ eum prosequi, en prodit se in effectu inefficacẽ propositi: deprecatur alter, hic non cedit; blanditur alter, hic durefcit; satisfactionem ille spondet, hic abnuit. Agit ille per amicos, respuit. Memorat antiqua merita, ecce iste contemnit. At verò proposuit vitare peccatum, nemo ita urget, nemo aquè sollicitat, nemo lucra, nemo vetera merita, damna futura, & penas proponit, sed occasio se minima offert, & ecce ab illo efficaci proposito abit. magis ergo sumus fidi in obsequio demoni cum pramio gehenne, quàm in Christi famulatu cum mercede cali! Miseros nos si demon Christo improperabit. ut est apud

S. Cypr. O Christe non solum dum peccabant, te mihi postponebant, sed etiam dum reconciliabantur tibi, nolabant attingere mensuram, ut eadem probarent se tibi efficaciter stauisse, qua mihi probarunt sua proposita. Proponit alter consequi dignitatem, quia efficaciter proponit; patitur repulsam, non cessat: elargitur suas opes in munera ob spem dubiam, comparat amicos, sustinet omnia. en quanta in illo firmum atque efficax propositum operatur! At hic oppones, naturam esse pronam in malum, & parem naturae consuetudinem, oppono etiam quod dixit S. Ioan. Clim. gr. 4. col. 11. Consuetudo plurimum valet, & cuncta ex ea pendent, eamque sequuntur: omnino longe amplius valebit in bonis, cum potentissimum habeat adiutorem Deum. an gratia inferior viribus qua ad bonum datur?

3. Pænitentia debet esse digna.

Non dictum est, facite fructus, Sed facite fructus dignos pænitentiae. Legem scripsit S. Apostolus Rom. 6. Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem. Et ex his suam sententiam videtur formasse S. Greg. hom. 10. in Euang. Sciendum est quia quisquis illicita nulla commisit, huic iure conceditur vt licitis utatur: sicq; pietatis opera faciat, vt tamen si voluerit, ea quæ sunt mundi non relinquat: ac si quis in fornicationis culpam, vel fortassè quod est grauius, in adulterium lapsus est, tanto à felicitate debet abscindere, quanto se meminit & illicita perpetrâsse. Certe ille innocentissimus Pænitens Sanctus

Stus Franciscus, ut de eo S. Bonau.
vitæ cap. 50. Nemora replebat ge-
mitibus, loca spargebat lacry-
mis, pectora manu tundebat &c.
Nec malè, quia ut S. Greg. ad S.
Augustinum Episcopum Anglorum,
scripsit resp. ad interrogatio. Bona-
rum mendum est, ibi etiam ali-
quomodo culpam agnoscere, v-
bi culpa non est. & S. Basil docet
in Psal. 29. Non cuiuslibet animæ
gaudium à Deo ingignitur: sed
ei quæ peccatū suum vehementi
luctu, & assiduâ lamentatione
plorauerit, veluti si se ipsum mor-
tuum lugeat, qui sanè fletus po-
stremò in gaudium vertitur.
Idcirco S. Bern. serm. in festo SS. Pe-
tri & Pauli. Multi pænitiã du-
cti sunt sed infructuosâ, quoniam
pænitiã eorum reprobata est,
sicut & prior culpa. Coniçio cau-
sam dum lego Tertull. lib. de pænit.

Num in coccino & Tyro. (*hoc est
in purpura*) pro delictis supplica-
care decet. Cedò acum crinibus
distinguenendis, & puluerem den-
tibus eliminandis, & bisulcum ali-
quid ferri vel æris unguibus re-
pallmandis. Si quid ficti nitoris,
si quid cocti ruboris, in labia auc
genas urgeat. præterea exquiri-
to balneas lætiores, hortulani
maritimi uè secessus. adjicito ad-
sumptum. conquirito altilium,
enormem saginam, defecatam
senectutem quamq; vini. Quis
interrogarit, cur animæ largia-
ris? Deliqui dicito in Deum, &
periclitor in æternū perire, itaq;
nunc pendeo & maceror, & ex-
crucior ut Deum reconciliem,
mihī, quem delinquendo læsi!
Itaque, &c.

4. Modus penitendi durus.

*Sic instituendam docet peniten-
tiam*

tiam S. Ambr. scribens ad lapsam
 cap. 8. Ergo tu hæc mecum co-
 gitans, & mente retractans, pro-
 prii facti tui ipsa esto Iudex cru-
 delior. In primis omnis cura vi-
 gæ huius interimenda tibi est, &
 quasi mortuam te existimans, si-
 cut es, quomodo possis reuiuifce-
 re cogita. Deinde lugubris tibi
 accipienda est vestis, & mens ac
 membra singula, dignâ castiga-
 tione punienda. Amputentur
 crines qui per vanam gloriam
 occasionē luxuriæ præstiterunt.
 Defluant oculi lacrymas, qui
 masculum non simpliciter aspe-
 xerunt. Palleat facies quæ
 quondam viruit impudicè. De-
 niq; totum corpus incuriâ ma-
 ceretur cinere aspersum, & oper-
 tum cilicio perhorrescat &c. ta-
 lem penitentiam ab una delicatula
 persona exigit hic sanctus. tum addit.
 talis

talis vita, talis actio penitentiae
si fuerit perseverans, audebit spe-
rare, et si non gloriam, certè pæ-
næ evacuationem. *O mi Deus,*
post tantam penitentiam nondum
promittit gloriam hic S. Doctor. Sed
& S. Cyprianus serm. de lapsis. La-
mentari eum putamus toto ex
corde, ieiunijs, fletibus, & plan-
ctibus Dominum deprecari? qui
epulis affluentibus pastus, postri-
die cupiditates suas eructat. Qui
hilaris ac lætus incedit, quomo-
do mortem suam defleat. Ani-
ma in quacunq; hora peccaverit
morte morietur. Si quem de tuis
charis mortalitatis exitu perdi-
disses, ingemisceres dolenter ac
fletes, facie incultâ, veste muta-
tâ, ore deiecto indicia mæroris
ostenderes. Animam tuam mi-
ser perdidisti, & non acriter
plangis, non iugiter ingemiscis?

Qualis

Qualia verò bona pro peccatis debeamus præstare docet S. Greg. in 1. Reg. lib. 2. cap. 5. A peccatorum nostrorum tunc obligatione solvuntur, cum bona quæ pro eorum impendimus absolutione, malis admixta non sunt. 1. Reg. 7. Si in toto corde vestro convertimini ad Dominum Deum, auferre Deos alienos, liberabit vos de manu Philistinum. Audiant ergo, audiant, qui de manu Philistinum liberari desiderant. *Ibid.* libro 5. cap. 4. Quid prodest confiteri flagitia, si vocem confessionis non sequitur penitentia? Signum veræ confessionis non est in oris confessione, sed in afflictione penitentia. Facite dignos fructus penitentia. Confessionis ornatum non recipit sine fructu afflictionis. *Marci 11.* Arborem sine fructu maledixit.

5. Quos malè pænitet au-
gent pænã.

*Non leguntur Filij Heli Patri mo-
nenti obstitisse, non obiurgationes
risisse: humiliati sunt, sed non verè
quid inde secutum? dicat S. Greg.
lib. 1. in 2. Reg. cap. 1. Tanta fuit
magnitudo culpæ illorum, ut
& conuersionis momenta nõ ha-
berent, & à mortis suæ fouea ne-
quaquam surgere possent. & qui
iræ Dei pelagus biberant, in da-
mnationis suæ cumulum habe-
rent, non solum pænã commisi
sceleris, sed etiam vindictam
contemptæ prædicationis. Mo-
nuit S. Ephrem Paranesi 22. De-
mus operam ut digna pæniten-
tiæ opera agamus, ne duplicatũ
in his supplicium inueniamus,
tanquam diuinam gratiã asper-
nantes, & beneficiorum ipsius*

non recordantes. quòd scilicet nobis præstet auxilia & tempus ad pœnitendũ. *S. Hieron. in epist. ad Rom. cap. 12.* Sicut qui paulatim arcum intendit, tempus dat alteri vt fugiat: qui si fugere nolit tantò fortius sagittâ configitur, quantò maiori tempore arcus intentio fuerat facta. itâ planè Deus quò diutiùs pœnitentiam dignam expectat, eò seuerius punit.

6. Raros verè pœnitet.

Ex altis facile intelligitur illud S. Ambr. dictum libro 2 de pœnit, quamuis & ipse se explicat. sic ibi inquit. Facile inueni qui innocentiam seruauerunt, quàm qui congruè egerint pœnitentiam. An quisquam pœnitentiam putat, vbi acquirendæ ambitio dignitatis, vbi vini affusio, vbi ipsius culpæ coniugalis vsus? Re-

nunciandum sæculo est, ipsi fo-
mmo minùs indulgendū quàm
natura postulat, interpellandus
gemitibus, interrumpendus su-
spirijs, sequestrandus orationib⁹,
vivendum ita vt vitali huic mo-
riamur vsui, seipsum homo ab-
neget, & totus immutetur.

7. Quos pænitet debent vi-
tam emendare.

*Et in tantum ista vita mutatio re-
quiritur, vt etiamsi peccata essent
dimissa parùm prodesset. S. Bern.
serm. 3 in Cant. Si dixerit mihi IE-
sus dimittuntur tibi peccata tua,
nisi ego peccare desiero, quid
proderit? Exui tunicam meam,
si reinduero eam, quantum pro-
feci? si rursus pedes meos quo-
laueram coinquinauero, nun-
quid aliquid lauisse valebit? Sor-
dens omni vitiorum genere diu*

iacui in luto fecis, sed erit sine dubio recidenti deterius quàm iacenti. Deniq; qui me sanum fecit, ipsum mihi dixisse recodior. Ecce sanus factus es, iam ampliùs noli peccare, ne quid deterius contingat tibi.

8. Post penitentiam peccare est grauiùs.

Et certè quid deterius contingit, ita enim Tertull. de penit. Non leuiter in Dominum peccat, qui cùm æmulo eius diabolo penitendo renuntiasset, & hoc nomine illum Domino subiecisset, rursus eundem regressu suo erigit, vt denuò malus dæmon recuperatâ prædâ suâ aduersùs Dominum gaudeat. Nonne, quod dicere quoque periculosum est, sed ad ædificationē dicendum: diabolum Domino præponit?

Com.

Comparisonem enim videtur egisse, qui vtrumq; cognouerit, & consideratè pronunciaffe eum meliorem, cuius seruus esse maluerit. ita qui per delictorum penitentiam instituerat Domino satisfacere, diabolo per aliam penitentiam penitentiam satisfaciatur: eritq; tantò magis petosus Deo, quantò æmulo eius acceptus.

9. Penitentia ad mortem dilata, dubia.

Iam etiam de illis qui ad mortem penitentiam differunt, & confidunt se liberalibus testamentis, & assignatione Eleemosynarum consecuturos veniam, audiamus S. Saluianum lib. 1. ad Ecclesiam Qui à malis actibus tantùm morte discedit, non relinquit scelera, sed relinquitur à sceleribus, ac per hoc ne-

cessitate exclusus à vitijs, & tunc
 puto peccat quando peccauerit
*(id est quando cessat peccare quia non
 potest)* quia quantum ad animum
 necdum desijt, qui adhuc velit
 peccare si possit. Non boni ita-
 que spebus innititur, qui ad hoc
 tantum peccat in vita, vt pecca-
 torum molem redimat in mor-
 te: & ideò se euasurum putat,
 non quia bonus sed quia diues
 sit; quasi verò Deus non vitam
 hominum quærit sed pecuniam,
 atque à cunctis malorum redi-
 mendorum spe agentibus acci-
 pere solos pro criminibus num-
 mos velit, & corruptorum more
 Iudicum argentum exigat vt
 peccata vendat? & post pauca,
 Quòd si tanta fuerit ægrotorum
 incuria, vt valetudinis labem;
id est penitentiam, vsq; ad vltimos
 dies trahant, quid dicam nescio:
 quid

quid promittam penitens ignoro. Reuocare ab inquisitione ultimi remedij periclitantes, durum & impium: spondere autem aliquid in tam sera cautione, temerarium. *S. Greg. hom. 12. in Euang.* Qui penitenti veniam spondit, diem peccanti crastinum non promisit. ecce hunc ipsum diem in quo loquimur, ad inducias conuersionis accepim⁹. Orate ne fuga vestra fiat hyeme, aut in Sabbato, ac si aperte dicat. Videte ne tunc quærat peccata vestra fugere, quando iam non licet ambulare.

10. Peccatorum deliberatè
admissorum difficili-
lis venia.

*Illud verò est admodum terribile,
quod idem S. Pater lib. 4. in Reg. c. 2.
reliquit.* Quibus peccata domi-

nantur, per se ab eorum iugo liberari nequeunt: nam sæpe ad Dominū cum precibus veniunt, sed exaudiri non possunt. diuino siquidem iudicio cum ijs agitur, vt qui noluerunt mala vitare cūm possent, non possent vitare cūm volunt. & qui spontē incurrunct mala præcognita, fugere nō possint experta. *Idem Pastoralis p. 1.* Hoc à præcipatione lapsis, per consiliū pereuntes differunt: quòd cūm à statu iustitiæ peccando concidunt, plerumq; simul & in laqueū desperationis cadunt. *In quam rem seruit illud Tertull. lib. de penit.* Quidam autem sic opinantur, quasi Deus necesse habeat etiam præstare indignis quod spondit, & liberalitatem eius faciunt seruitium. Quasi necessitate indulget, ergo inuitus facit? *quod dici non potest. itaq; in spem*

spem penitentiae non peccandum.
 Exempla suggerit nō acceptat. e à deo
 penitentia S. Scriptura in Esau &
 Antiocho, & de hoc quidem 2. Mach. 9.
 Orabat autem hic scelestus Do-
 minum à quo non esset miseri-
 cordiam consecuturus. de Esau
 verò Heb. 12. Non inuenit peni-
 tentiae locum, quanquam cum
 lacrymis inquisiisset eam.

C A P V T VII.

GRAVE IUGVM SUPER
 OMNES.

I. Quia ad misérias nascimur.

S. Anctus Cyprianus lib. 1. de bono
 Patient. in proem. Omnes nos
 sumus destinati ad gemitus totâ
 vitâ. S. Aug. Soliloq. cap 2. Vita
 mea vita fragilis, vita caduca, vi-
 ta quæ quantò magis crescit, tan-
 tò magis decrescit : quantò ma-

gis procedit, tantò magis ad mortem accedit. Vita fallax & umbratica, plena laqueis mortis. Nunc gaudeo, statim tristor; nunc vigeo, iam infirmor: nunc viuo, statim morior: nunc felix appareo, statim miser: nunc rideo, iam fleo. Sicq; omnia mutabilitati subiacent, vt nihil vnâ horâ in vno statu permaneat. hinc timor, hinc tremor, hinc fames, hinc sitis, hinc calor, hinc frigus, hinc languor, inde dolor exuberat. Subsequitur his importuna mors, quæ mille modis miseros homines inopinatè rapit. Hunc necat febribus, illum opprimit doloribus: hunc consumit fames, illum sitis extinguit: hunc suffocat aquis, illum interimit laqueo. Illum perimit flammis, alium dentibus bestiarum ferocium vorat. Hunc trucidat

cidat ferro, illum veneno corrupit, alterum tantum repente terrore vitam finire compellit. Et nunc semper omnia magna miseria: quia cum nihil sit certius morte, ignorat tamen homo finem suum. & cum se stare putat, colliditur, & perit spes eius. & hæc mala ipsi peccatis nostris cumulamur.

2. Si non affligamur, male agitur nobiscum.

S. Greg. 9. epist. 39. Ego Abel esse non suspicor, qui Cain non habuerit. & *6. epist. 27.* ego fidenter dico, quia minus pie vivis, si minus persecutionem pertuleris. *S. Ambr. in Psal. 118.* Fortassè cum persecutionem non patimur, tanquam condemnati habemur. *S. Chrysest. hom. 29. in epist. ad Hebr.* Si flagellat Deus

omnem filium quem recipit, qui non flagellatur sine dubio non est in numero filiorum. *Idem in Psal. 125.* Quemadmodum semina opus habent imbribus, ita nos lacrymis: & quemadmodum terra opus habet ut aretur & proscindatur, ita anima fidelis proligone indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas, ut eius molliatur durities, ne nimium efferatur & exiliat. nam terra quoque nisi diligenter colatur, nihil boni producit. *S. Greg. 23. moral. 15.* Electis suis ad se pergentibus Dominus, huius mundi iter asperum facit.

3. Omnibus inimicus infidiatur.

Bern. serm. 1. de S. Andr. Habet nequissimus ille laqueos, habet
&

& iacula, utpotè callidissimus
venator hominum, solùm sitiens
sanguinem animarum. Alios
telis appetit malitiosæ cuiuslibet
suggestionis, & in eis vulnerat
multos, quibus tenuis est patien-
tia: alios voluptatibus irretire
laborat, & in his includit multi-
tudinem copiosam illorum qui
in terra repunt, aut volitant iuxta
eam. *his commouetur appetitus, qui
velut effrenos equos emittit passio-
nes, his autem misera anima passim
in præceps vehitur ac rapitur. S. Am-
bro. lib. de Isaac & anima cap. 8.*
Mali equi, iracundiâ, concupi-
scentia, timor, iniquitas, inter-
dum ipsi equi inter se dissident,
& se inuicem impediunt, & viam
salutis nobis difficillimam reddunt.
Hinc S. Aug. lib. 2, contra Iulian.
cap. 10. Sine peccato semper es-
semus, si sanaretur hoc malum.

concupiscentiæ repugnantis legi mentis nostræ.

5. Omnes se debent abnegare.

Luca 9. Dicebat autem ad omnes. Si quis vult venire post me, abneget se ipsum. *S. Tho. opusc. 18. de perfect. asserit abnegationem sui ipsius esse de necessitate salutis. & Guilelm. Eschus cap 8,* Non consilij sunt verba hæc, sed præcepti, omnes enim tenentur velle venire post Christum semetipsos abnegare, crucem suã tollere, ita Christum sequi: in quantum autem hoc non facimus, peccamus.

6. Prædestinatio Dei occulta.

S. Bern. serm. 37. in Cant. Consilium hoc posuit tenebras latibulum suum, & sermo absconditus

ditus à nobis, ita vt nemo sciat,
si dignus sit amore vel odio.
S. Aug. soliloq. cap. 28. Omnes nos
quasi pannus menstruatae, de
massa corrupta & immunda ve-
nientes, maculam immunditiæ
nostre, in frontibus portamus.
Quare mundi esse non possumus
nisi tu Domine mundaueris, qui
solus es mundus. Mundas autem
de nobis Filijs hominum eos in
quibus tibi complacuit habitare,
quos ab inaccessibilibus profun-
dis secretis iudiciorum incom-
prehensibilium sapientiæ tuæ,
semper iustorum licet occulto-
rum, sine eorum meritis præde-
stinasti ante mundum, vo-
casti de mundo, iustificasti in
mundo, & magnificas eas post
mundum. Non omnibus autem
hoc facis, quod admirantur ta-
bescentes omnes sapientes terræ.

Et

Et ego Domine hoc considerans
 expauesco & obstupesco de alti-
 tudine diuitiarum sapientiæ &
 scientiæ tuæ, ad quam ego non
 pertingo, & incomprehensibilia
 iudicia iustitiæ tuæ, quoniam ex
 eodem luto, alia quidem vasa
 facis in honorem, alia verò in
 contumeliam sempiternâ. Quos
 igitur tibi elegisti de multis in
 templum sanctum tuum ipsos
 mundas, effundens super eos
 aquam mundam, quorum no-
 mina numerumq; tu nosti, qui
 solus numeras multitudinẽ stel-
 larum, & omnibus eis nomina
 vocas: qui etiam scripti sunt in
 libro vitæ, qui nequaquam peri-
 re possunt: quibus omnia coope-
 rantur in bonum, etiam ipsa
 peccata, (*quia post illa feruentiores
 euadunt.*) Cum enim cadunt, non
 colliduntur: quia tu supponis

manum tuam, custodiens omnia
ossa eorum, vt vnum ex eis non
conteratur. Attamen mors pec-
catorum pessima, illorum in-
quam, quos, antequam faceres
cælum & terram, secundum
abyssum multam iudiciorum,
tuorum occultorum, semper au-
tem iustorum, præsciisti ad mor-
tem æternam: quorum dinu-
meratio nominum, & merito-
rum prauorum apud te est, qui
numerum arenæ maris dinume-
rasti, & dimensus es profundum
abyssi, quos reliquisti in immun-
ditijs suis, quibus omnia coope-
rantur in malum, & ipsa etiam
oratio vertitur in peccatum, *quia
scilicet cum peccatis peragunt.* vt si
etiam ad cælos vsq; ascenderint,
& caput eorum nubes tetigerit,
& inter sydera cæli collocaue-
rint nidum suum, quasi sterqui-
linium in fine perdentur.

7. Signa prædestinationis non
in omnibus reperiuntur.

Si vis ad vitam ingredi serua
mandata. Mandata verò omnia col-
ligit in duo, amorem scilicet Dei &
proximi prior in eo consistit ut non
peccemus, & beneficiamus: & de
hoc iam egimus non vno loco supe-
rius, posterior, ut diligamus omnes,
etiam inimicos, idq; purè propter
Deum. qui amor non adeò frequens
est. S. Greg. hom. 38. in Evang. Si
quis quemlibet amat, sed propter
Deum non amat, charitatem
non habet, sed habere se putat.
At quomodo amici & inimici
propter Deum acquirendi sunt?
interrogat S. Chrysof. orat. in Kalend.
& respondet. Si non amicitias il-
las colligamus, vnde pecunias
corripere, conuiuia agitare, im-
peria consequi poterimus sed il-
los

los prosequamur, qui mentem nostram moderari, præcipere honesta, peccantes increpare, delinquentes arguere, supplantatos erigere, consilio ac precibus opem ferre, & ad Deum adducere possunt. *Vnde, si inimicus tibi profit ad salutem, imò prodest, quia saltem tibi mundum amarum reddit, ama illum. In quam rem facit monitum B. Laur. Justin. de casto conub cap. 6. Nunquam sine patientiæ exercitio caritas esse solet. & de contemptu mundi cap. 19. Flagelli eruditio cum patientia, indubium prædestinationis agnoscitur esse præsagium. Siquidem per multas tribulationes oportet intrare in regnum cælorum. Oportet crucem tollere. Sed quid sit ferre crucem? Respondet S. Bassi. instit. Mon. cap. 3. Paratum esse ad mortem pro Christo & mortificare*

riticare membra quæ sunt super
 terram, & pro nomine Christi
 libenter ferre omne discrimen,
 hoc est tollere crucem suam. &
hoc quidem ad dilectionem Dei spe-
ctabat.

8. Etsi habuerimus signa præ-
 destinationis, sumus incer-
 ti de Perseuerantia.

Multos in via salutis præcesserunt
Publicani & Meretrices. Sed hoc ver-
bis S. Chrysostr. hom. 40. ad pop. elo-
quamur. Quid Manasse deterius?
 Deum tamen propitium habere
 potuit. Quid Matthæo deterius?
 & constitutus est Apostolus.
 Quid Paulo miserius? sed con-
 stitutus est, Euangelij præco-
 quor tales alias vis videre muta-
 tiones & quondam gestas & quo-
 tidie occurrentes? *S. Greg. in lob*
lib. 25. cap. 7. Occultum iudicium
 quod

quod piè super nos iusteq; disponitur, quomodo alij perdunt quod tenere videbantur, & alij accipi quod alij ex meritis perdunt. vt & qui stare videntur humano iudicio, iam in conspectu Iudicis stent. Quis enim hominum æstimare potuisset? Iudam viuendi sortem, etiam post ministerium Apostolatûs, amittere; & quis, contra credere latronem causam vita in ipso articulo mortis inuenire?

9. Iudicium Dei rigidum.

S. Chrysoſt. in illa verba Apost. ſalutate Priscam. In illo die magno, non solum de his quæ nos peccauimus, sed & de his ob quæ in alios sententiam tulimus, omninò iudicabit nos Deus, & quod sæpè naturâ leue peccatum est, hoc graue & insondonabile fit,

fic, dum peccans alium iudicat. Fortè non satis claret quod diximus, igitur clariùs dicemus. Peccauit aliquis & alium idem committentem peccatum condemnauit, is in die illo valdè amaro non illam pœnam luet, quam peccati natura exposcit, sed maiorem quàm duplicem, vel triplicem. *atqui teste eodem S. Patre lib. 1. de compunct cordis.* Ab hoc vitio neq; sæculi homines, neq; Monachorū vllum facile inuenies liberum.

10. Pauci saluantur.

Quòd si attendamus paucitatem saluandorum, quis non percellatur? Esdras lib. 4. cap. 18. qui licet non oraculum sonet diuinum magnam tamen habet auctoritatem, & à non paucis SS. Patrum ad firmanda dicta adducitur. Quomodo inter-
 roga-

rogabis terram & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis, vnde fiat fictile, paruum autem puluerem vnde fiat aurum: sic & actus præsentis sæculi. Multi quidem creati sunt, pauci autem saluabuntur. *& cap. 9. Respondi & dixi, olim locutus sum & nunc dico, & postea dicam. quoniam plures sunt qui pereunt, quam qui saluabuntur, sicut multiplicatur fluctus super guttam.* *Ad priorem locum videtur respexisse S. Macarius hom. 15. Quemadmodum aurum à copiosa arena dilutum inuenitur, suntq; grana exigua instar milij, sic quoq; ex multis pauci sunt probati. Ad posteriorem S. Aug. serm. 32. de verbis Domini. Aream video, & grana quæro, & vix videntur grana quando area tritatur: sed venturum est vt ventiletur. Pauci ergo*

go qui saluantur in compara-
 tione multorum periturorum.
 Sed utrumq; confirmabit apud Ba-
 ron. ad ann. 976. S. Nilus Abbas
 ubi asserit ex decem millibus, vix
 vnum saluari, & hanc fuisse doctri-
 nam S. Basilij, Chrysostomi, Epbrem,
 Theodori studita, imò & Apostoli
 ipsius, nec non S. Euangelij. Quia
 sicut nunc misericordia Dei ultra mo-
 dum apparet, ita se ostendet seueritas
 in iudicio. S. Bern. in epiph. serm. 1.
 Sicut benignitas, in Natiuitate
 Christi apparuit ultra omnem
 spem, ultra omnem aestimatio-
 nem: Similem expedare pos-
 sumus iudicij districtiōnem. &
 Dom. 1. post Octau. Epiph. serm. 1.
 Veniet non expectantibus tan-
 quam reuertens à nuptijs, tan-
 quam potens crapulatus à vino,
 verè ebrius & immemor misera-
 tionū suarum. tunc enim quan-
 tum

tum ad illos obliuiscetur misere-
ri Deus, veniet in ira & indigna-
tione tanquam furibundus. *& de*
verbis, vidi Dominum serm. 2. Non
discernet inter glebas, qui di-
screuit inter stellas? examinabit
certè argentum, qui ipsum quo-
que aurum probauit, & repro-
bavit. *& de hac re omnes pramo-*
niti videmur, cum nobis dictum.
Nisi abundauerit iustitia vestra
plusquam scribarum & Phariseo-
rum, non intrabitis in Regnum
caelorum. *Atq; ita paucos saluari*
suo illo tempore SS. Patres credebant
quos S. Nilus adduxit, quando in-
ter Christianos maxima feruebat san-
ctimonia, quotus demum his corru-
ptissimis temporibus euadat geber-
nam? Ausus est illis saeculis Tertul-
lianus Scapula viro Gentili, ita Chri-
stianorum producere sanctitatem.
Nos, quos sacrilegos existimatis,

ne in furto vnquam deprehendistis, nedum in sacrilegio: aliunde sumus noscibiles, quàm de emendatione vitiorum pristinorum, in quibus iacebamus quando eramus Ethnici. quis hoc nostris saeculo possit Iudaeis aut Haereticis obijcere? Quod aliud negotium, id est crimen, Christianus, nisi suæ sectæ? quem incastum, quem crudelem tanto tempore nemo probauit. Pro tanta innocentia, pro tanta probitate, pro iustitia, pro pudicitia, pro fide, pro Deo viuo, cremamur. & Apologet. c. 39. ita Ethnicos alloquitur. Dilectionis operatio notam nobis meruit penes quosdam, vide inquit, quàm se diligunt, & pro alterutro mori sint parati. & rursum. Non priùs apud Christianos discumbitur quàm Oratio ad Deum prægustetur; edirur quantum
esu-

esurientes capiunt; bibitur quantum pudicis est utile; ita saturantur ut qui meminerint, etiam per noctem adorandum sibi Deum; ita fabulantur ut quæ sciuerunt Deum audire &c. *At nos S. Bernardus si videret fortè in illa erumperet, in qua suo prorupit auro.* Non est nisi amor turpis in hoc sæculo, neq; fides secura, quia omnia quæ eius sunt contaminantur superbiâ, auaritiâ, cupiditate, & luxuriâ. Recessit enim lex à Sacerdotibus, iustitia à Principibus, consilium à Senioribus, Religio à Clericis, reuerentia à subditis, amor castitatis à virginibus, pudicitia à coniugatis. *Neq; hæc de Gentilibus dixit: ut illa blandientium sibi explicatio suffocetur. paucos scilicet saluari, quia licet Christiani plurimi euadant, multò tamen plures Gentilium pereant.*

certè & S. Bernardus de Christianis dixit. & Saluianus lib. 3. de gubern. Quid aliud cunctorū negotiantium vita, quàm periurium, ? quod aliud Curialium, quàm iniquitas ? quid aliud officialium, quàm calumnia ? quid aliud militantium, quàm rapina ? De Christiano nobis nomine blandimur, cùm utiq; hoc ipso magis per nomen Sacratissimum rei simus, qui à sancto nomine discrepamus. Nam & ideò plus sub Religionis titulo Deum ludimus, quia positi in religione Christiana peccamus.

II. Demum sequitur æternitas.

Iam finita omnia, transijt mundus, transijt vita nostra via: aternos annos qui nos manent aut semper felices, aut semper maledictos expectant.

pendamus. Nam hîc tandem omnibus consistendum : & ubi constiterimus , ibi semper erimus. erimus semper. Quid nam hoc semper ? tamdiu , quamdiu Deus erit Deus. & hoc pro uno mortali crimine ! & in omni suppliciorû genere ! in omni ! Eheu miseri in perpetuû miseri ! sine fine miseri ! Mille , & mille , & mille transeunt anni , de supplicijs , de sensu doloris decessit nihil. O aternitas ! Cogito mille annos , cogito mille milles annos , tot annorum milliones cogito , quot arenula in uniuersa terra , gutta in mari , quot puncta in firmamento inscribi possunt , nihil cogitavi. finiti ad infinitum nulla proportio. O aternitas ! o aternitas ! Quis par est ferendis aternis ignibus ? Fumus tormentorum eorum ascendet in sæcula sæculorum. Quis est hic qui dicet ? quid hoc ? in sæcula sæculorum ?

Quamdiu Deus existet, quamdiu ani-
 ma immortalis uiuet. O finis sine
 fine ! o mors omni morte grauior.
 semper pati tantos cruciatus qui ne-
 care possint, nec mori posse. Praclusa
 omnis via, omnis spes si in orcum de-
 cidisti. Apoc. 9 In diebus illis quaerent
 homines mortem, & non
 inuenient eam : desiderabunt
 mori & mors fugiet ab eis. Quia
 ut S. Greg. 4. Moral. 44. Iustum
 est ut qui in suo aeterno peccauit
 contra Deum, in Dei aeterno pu-
 niatur. & 5. Moral. Cuius vita
 mortua fuit in culpa, eius mors
 semper uiuit in pæna. cruciatur
 & non exinguitur. moritur &
 uiuit. deficit & subsistit. finit
 semper & fine caret. Aeternitas,
 est duratio semper praesens, & stabilis
 immutabilitas successionem carens. Est
 unū perpetuū hodie. Est auum auorū
 quod non interit, sed eodem modo

semper se habet. Est status cuius totum est esse simul. Est axis immobili-
 lis, circa quem voluitur rota huius
 temporis. est circulus cuius centrum
 ubiq^{ue}, circumferentia nusquam. Hic
 ergo mihi si peccavi, & non egi condi-
 gnam penitentiam, in penis decur-
 rendus: Si egi bene, in gaudio tenen-
 dus. in hoc axe consistendum, & vel
 in letitia inenarrabili, vel in tormen-
 tis quæ intellectus non capit. Quam-
diu? semper. Quando finietur?
 Nunquam. Ignibus uretur miser, &
 semper tolerabit; & semper futura
 tormenta metuet, & finem nunquam
 sperabit. O vitam mortiferam! O
 mortem immortalem. *Isai 66.* Ver-
 mis eorum non morietur &
 ignis non extinguetur. *S. Aug.*
lib. de spiritu & litera cap. 56. cit.
à Granat. in Duce pecc. peccata,
de regentur, rei punientur, & hoc
totum perennè: quisquis enim

ad tormenta ibit ampliùs non
 exhibit, dolor combustionis eos
 foris cruciabit, pæna cæcitatùs in-
 tûs obscurabit. *Quid ageres nunc
 pro salute tua Iuda Iscarioth, si tot
 annorum tibi daretur spatium ad pæ-
 nitendum, quot tu o peccator annis
 peccas? Vere orne tibi occinat ex
 Isai 14. Infernus subter te contur-
 batus est, in occursum aduentûs
 tui suscitabit tibi Gygantes.
 Omnes Principes terræ, illius sci-
 licet maledictæ, surrexerunt de so-
 lijs suis: omnes Principes Na-
 tionum. vniuersi respondebunt
 & dicent tibi. Et tu vulneratus
 es, sicut & nos, nostri similis effe-
 ctus es. detracta est ad inferos su-
 perbia tua, concidit cadauer
 tuum. subter te sternetur tineæ,
 & operimentum tuum erunt ver-
 mes. Et tu Cain qui antiquissimus es
 in supplicijs, quotam eternitatis par-
 tem*

tem absoluiſti? Nullam, nullam. nulla hîc prima, nulla ultima, infinita est. lamentaris illis verbis lob 16.
Collegit furorem ſuum in me,
& comminans mihi infremuit
contra me, hoſtis meus, terribi-
libus oculis intuitus eſt : aperue-
runt ſuper me ora ſua, & expro-
brantes percufferunt maxillam
meam, ſatiati ſunt p anis meis.
Concluſit me Deus apud Ini-
quum, & manibus impiorum
tradidit me. Ego ille quondam
opulentus repente contrit' ſum,
tenuit cervicem meam, confre-
git me, poſuit me quaſi in ſign ,
circum dedit me lanceis ſuis, con-
vulneravit lumbos meos, non
pepercit & effudit viſcera mea:
concidit me vulnere ſuper vul-
nus, irruit in me quaſi gygas.
*Et tu formoſe Abſolon, & tu Conſul-
tiſſime Achitophel, & tu voluptuoſe
Epulo*

Epulo quando finietis vestra supplicia? Iob 19. eiulat quisq; vestrum. Destruxit me vndiq; & pereo, & quasi euulsæ arbori abstulit spem meam. iratus est contra me furor meus, & sic me Deus habuit quasi hostem suum. Simul venerunt latrones eius, demones, & viam sibi fecerunt per me, & obsederunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longè fecit à me, & noti mei quasi alieni recesserunt à me, dereliquerunt me propinqui mei, & qui nouerant me oblitii sunt mei. Sed iam oculos leuemus in celum: audiamus quid inde ad nos veniat. Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ Deus præparauit diligentibus se. Sed quid si oranti pro nobis alicui sancto ibidem dicitur. Ierem. 10. Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne
 assu-

assumas pro eis laudem & orationem, quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum.

Quid est quòd dilectus meus in domo mea facit scelera multa?

& cap. 14. Noli orare pro populo isto in bonum, cùm ieiinauerint non exaudiam preces eorū, & si obtulerint holocaustomata non suscipiam ea. *& c. 15.* Hæc

dicit Dominus qui ad mortem, ad mortem: & qui ad gladium, ad gladium: & qui ad famem, ad famem: & qui ad captiuitatem, ad captiuitatem. *Misericordiam,*

Misericordiam Domine. Verum conuertamur quam primum ad

Dominum nostrum. Scindamus cor-

sa nostra in fletu & planctu, induamur sacco & cilicio: emendemus in

melius quæ male egimus. multa est misericordia Dominus, sed non differa-

tera.

156 *Graue Iugum super omnes.*
feramus. Apoc. 10. Et Angelus^s
quem vidi stantem super mare
& terram, leuauit manum suam
ad cælum, & iurauit per Viuen-
tem in sæcula sæculorū qui crea-
uit cælum & ea quæ in eo sunt, &
terram, & ea quæ in ea sunt.

Quia tempus non e-
rit amplius.

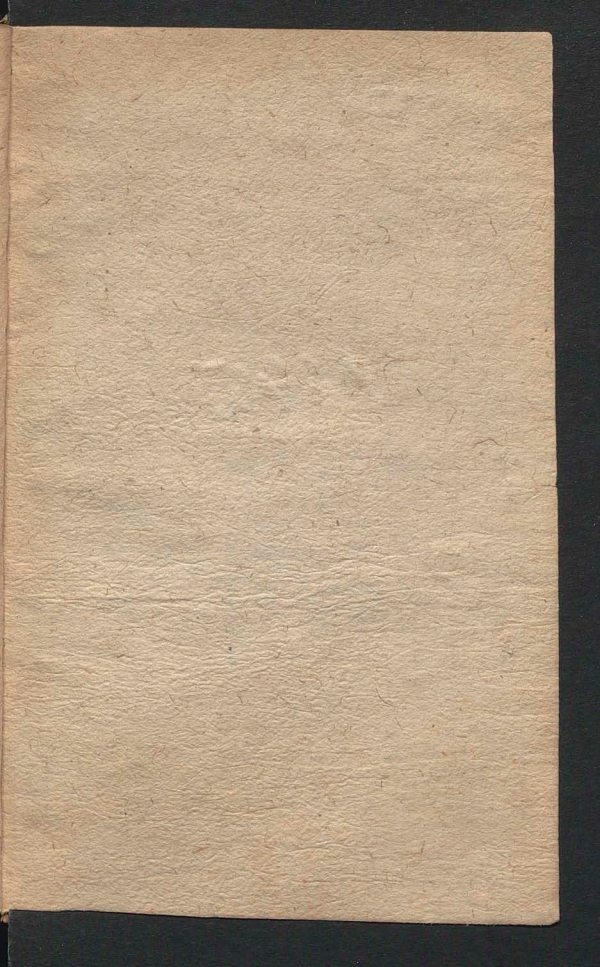
AD MAIOREM DEI GLORIAM.
ET SANCTISSIMÆ EIVS MATRIS
SINE MACVLA CONCEPTÆ.

S. Ephrem *serm. de vita ac morte*
vniuscuiusq̃.

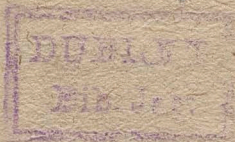
Et ista omnia nouimus ac scimus: quodq̃;
grauius est, spontè interim peccamus: &
propterea nullam à Deo veniam consequi-
mur, quia non ex ignorantia sed scienter er-
ramus. Scripturas quidem Sacras audimus
& collaudamus, sed quæ dicuntur non faci-
mus. Quare hortor & obsecro vt non so-
lùm auditores simus, sed & factores.

F I N I S.

2645.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0017824

